

ARCHEOLOGIENOTA

GLABBEEK - CRAENENBROEKSTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT & A. DOUCET

FEBRUARI 2020

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Glabbeek - Craenenbroekstraat

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten,
Evelien Audenaert & Alexander Doucet

Projectnummer

2019L236

Plaats en datum

Kortenaken, januari 2020

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2019L236
ISSN 2034-5615

© 2020 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksoopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	13
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>13</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>21</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>24</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>33</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	34
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>34</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>34</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>35</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>37</i>
5	Bibliografie	38
6	Figurenlijst.....	39
7	Plannenlijst.....	40

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

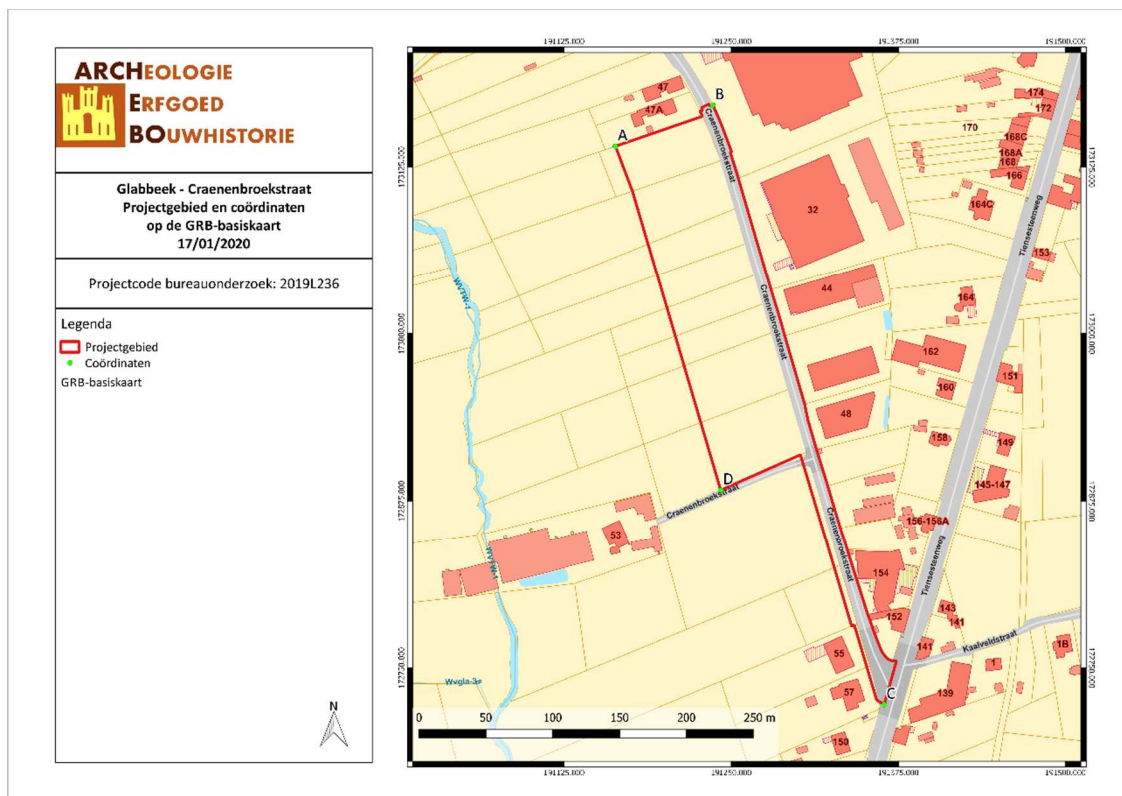
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Craenenbroekstraat in Glabbeek (Vlaams-Brabant). Het projectgebied kan in twee delen opgedeeld worden, de verkaveling enerzijds en de wegnis anderzijds. Het deel van het terrein dat verkaveld zal worden, zal opgedeeld worden in 8 nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor halfopen-bebouwing. In het noorden komt een niet te bebouwen zone (non edificante) en langs de noordelijke, westelijke en zuidelijke grens wordt een groenbuffer voorzien. De bestaande wegnis zal opgebroken worden en er zal een nieuwe wegnis aangelegd worden. Deze zal bestaan uit een rijweg en een fietspad. Het projectgebied is ca. 23 584,106 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in januari 2020 onder leiding van erkend

archeoloog Jan Claesen. Contactpersonen bij de opdrachtgever waren mevr. Liesbeth Loncke en dhr. Lawrens Buyckx. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

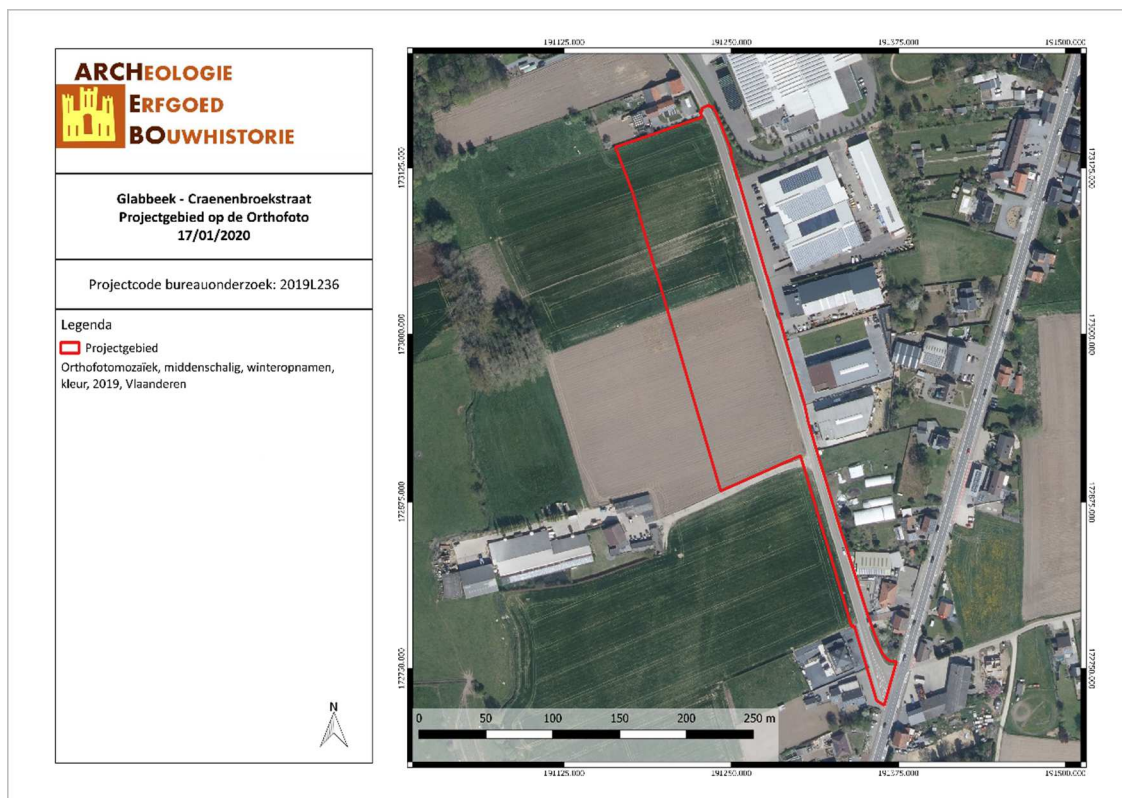
Administratieve fiche	
Naam site:	Glabbeek - Craenenbroekstraat
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Glabbeek, deelgemeente Glabbeek-Zuurbemde, Craenenbroekstraat (zonder huisnummer)
Kadaster:	Glabbeek, afdeling 1 (Glabbeek-Zuurbemde), sectie B, deel van perceelnummers 109H, 113V, 113W, 114L & 114M en sectie C, deel van perceelnummers 252E3, 252G3, 252H3, 252K3, 252N3, 252R3 & 252S3
Coördinaten:	A X 191163.408
	Y 173140.489
	B X 191236.178
	Y 173171.125
	C X 191364.458
	Y 172722.546
	D X 191242.111
	Y 172883.215
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenen
Projectcode bureauonderzoek:	2019L236
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever
Grootte projectgebied:	Ca. 23 584,106 m ²
Uitvoeringsperiode:	Januari 2020
Reden van de ingreep	Opbreken huidige wegenis, aanleg rijweg en fietspad, verkavelen van terrein in 8 nieuwe loten, voorzien van een groenbuffer
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, verkaveling, wegenis, agrarisch gebied, woongebied, woongebieden met landelijk karakter

De onderstaande GRB-kadasterkaart en Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

GLCR/20/01/17/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2020)

GLCR/20/01/17/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek omwille van economische redenen. Het is op dit moment niet zeker dat de opdrachtgever de nodige vergunningen zal verkrijgen.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

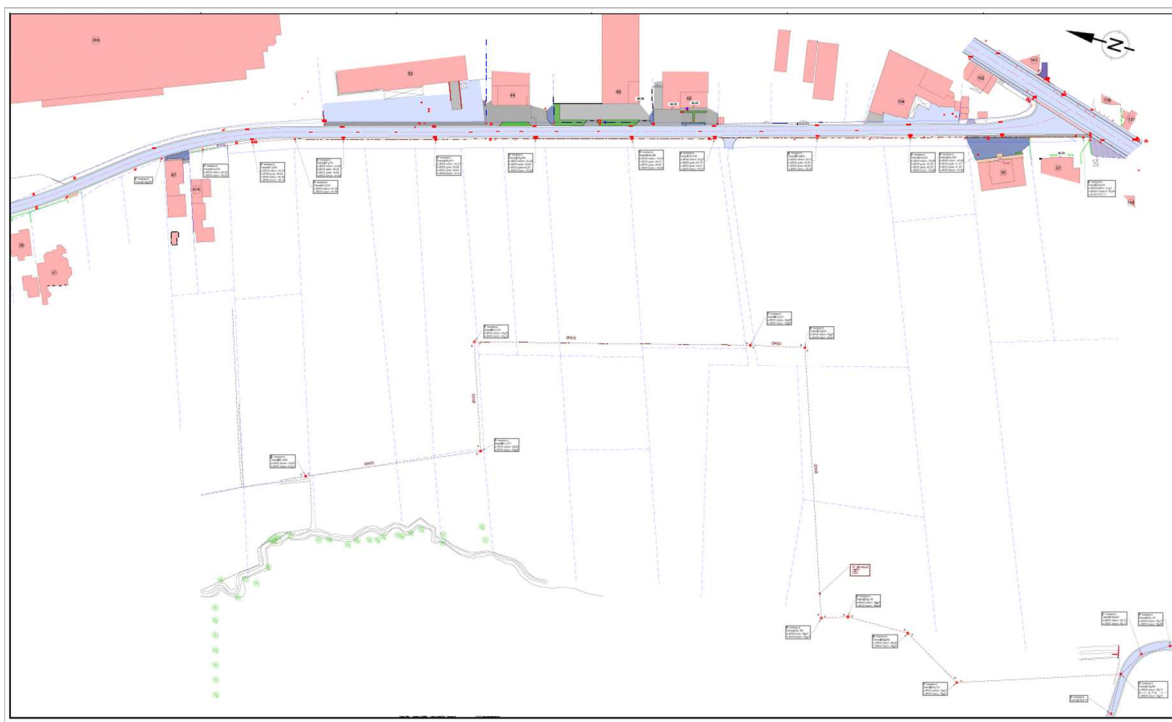
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

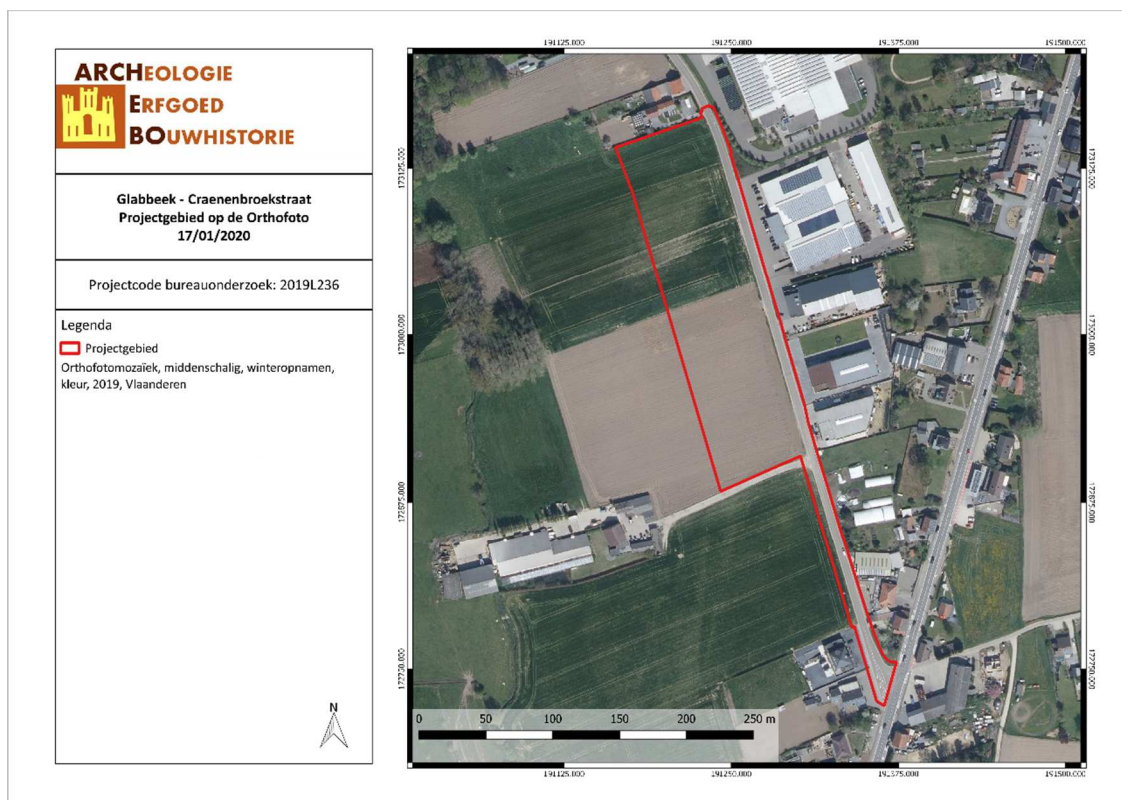
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Craenenbroekstraat in Glabbeek (Vlaams-Brabant). Het terrein dat verkaveld zal worden bestaat momenteel uit akkerland. De Craenebroekstraat bestaat uit een verharde rijweg (asfalt) met langs weerszijde een goot en borduur. Tussen de wegnis en het akkerland ligt een grasstrook. Volgens het Gewestplan ligt het projectgebied grotendeels binnen agrarisch gebied en binnen woongebieden en woongebieden met landelijk karakter.

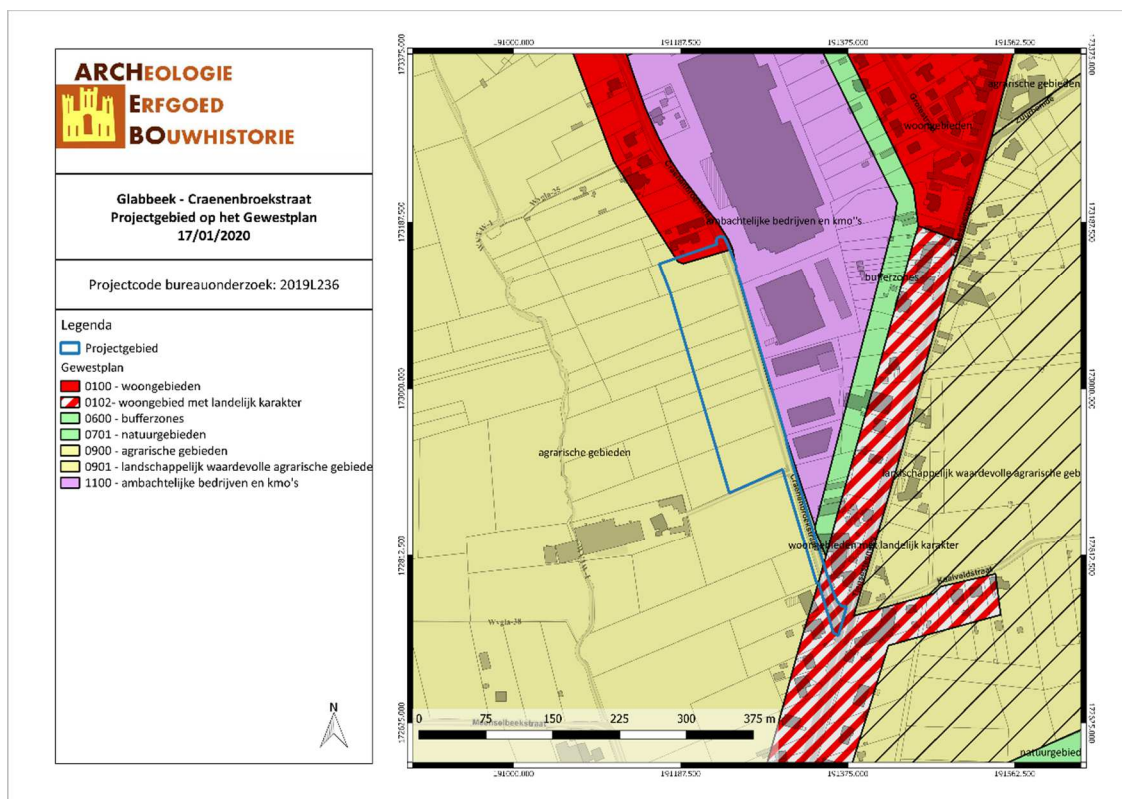

Figuur 4: Bestaande toestand (Hosbur bvba, 2020)

GLCR/20/01/17/3 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020)

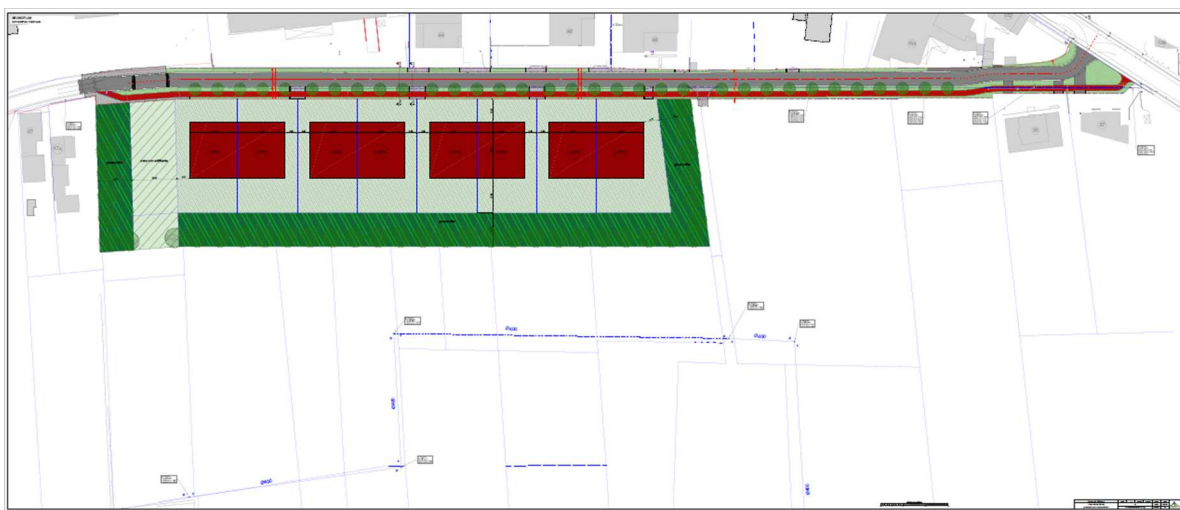

GLCR/20/01/17/4 - Digitale aanmaak

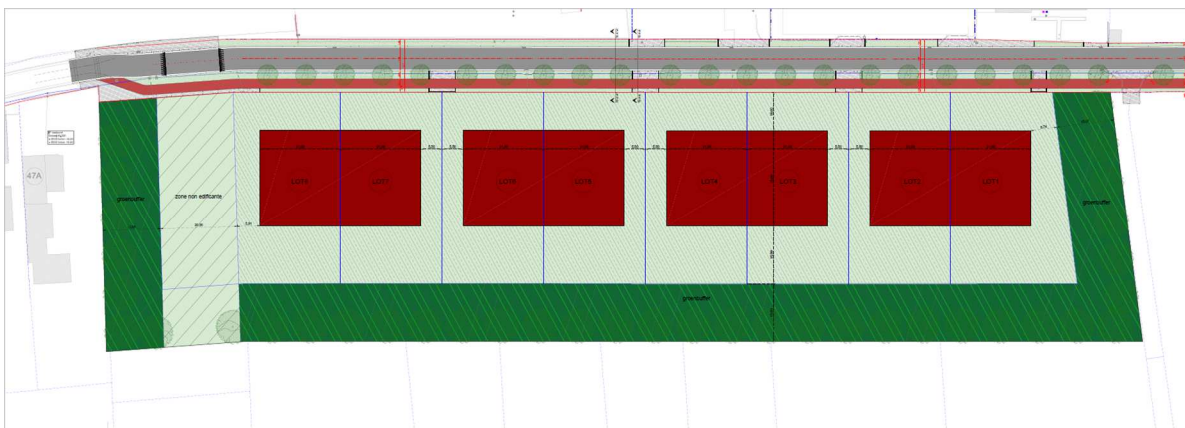
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2020)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het projectgebied kan in twee delen opgedeeld worden, de verkaveling enerzijds en de wegenis anderzijds. Het is mogelijk dat de werken dan ook in 2 fases zullen gebeuren, maar dit staat nog niet vast. Het deel van het terrein dat verkaveld zal worden, zal opgedeeld worden in 8 nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor halfopen-bebouwing (21 x 25m). In het noorden komt een niet te bebouwen zone (non edificante) en langs de noordelijke, westelijke en zuidelijke grens wordt een groenbuffer voorzien. De groenbuffer is telkens 15m breed. De bestaande wegenis zal opgebroken worden en er zal een nieuwe wegenis aangelegd worden. Deze zal bestaan uit een rijweg en een fietspad. De rijweg en het fietspad worden van elkaar en van de aangrenzende percelen gescheiden door een groene zone (grasstrook). Er zullen verharde opritten aangelegd worden naar de nieuwe loten en naar de bestaande percelen. Het projectgebied is ca. 23 584,106 m² groot.

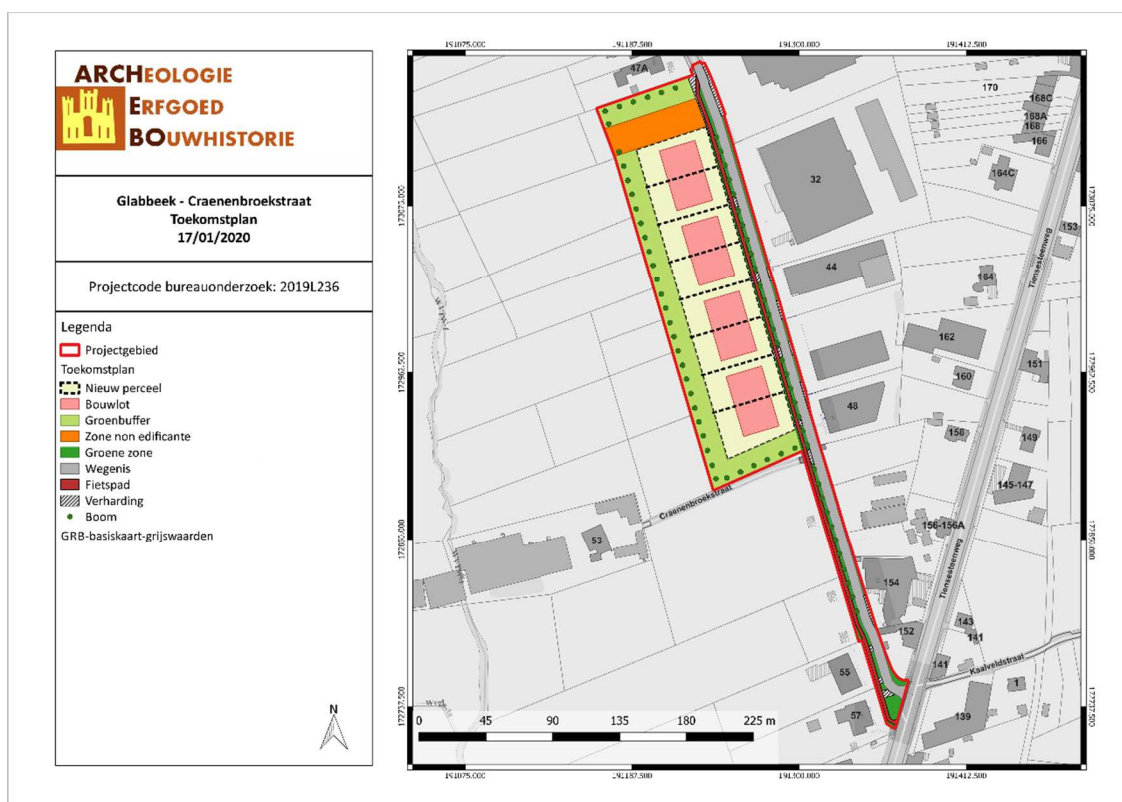
Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (Hosbur bvba, 2020)

Figuur 8: Plan van de geplande verkaveling, detail (Hosbur bvba, 2020)

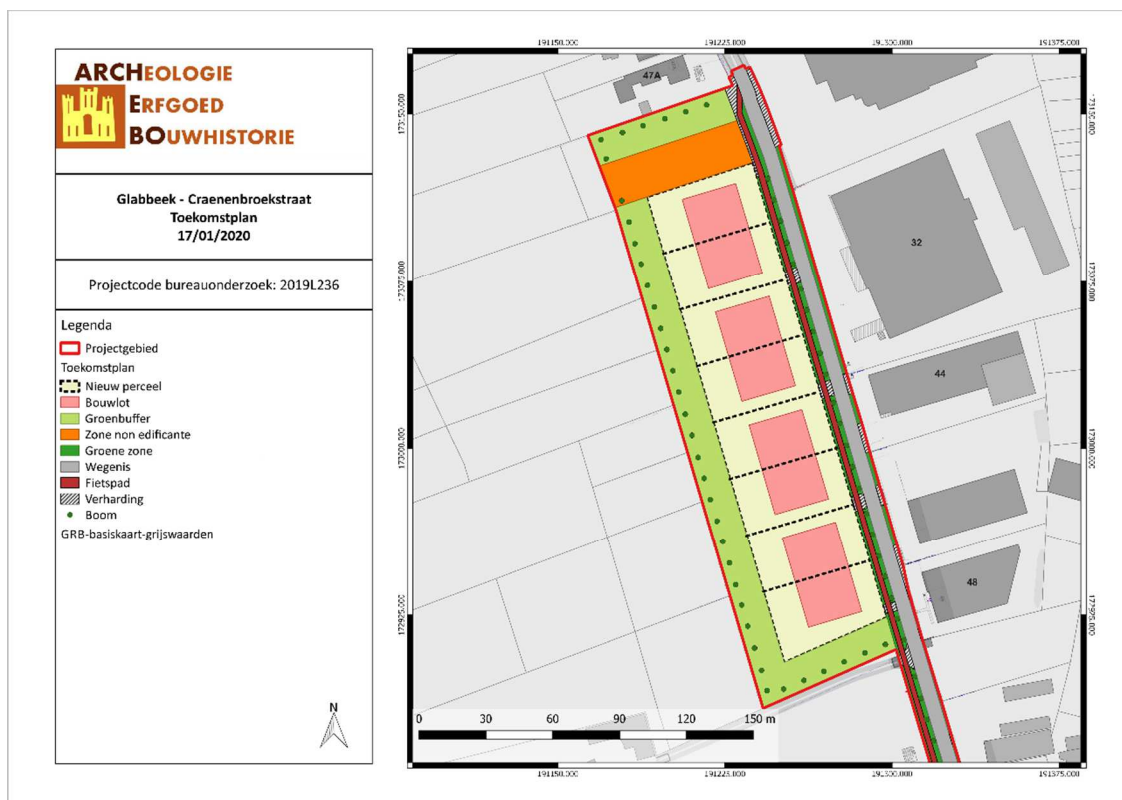

Figuur 9: Plan van de geplande verkaveling, detail (Hosbur bvba, 2020)

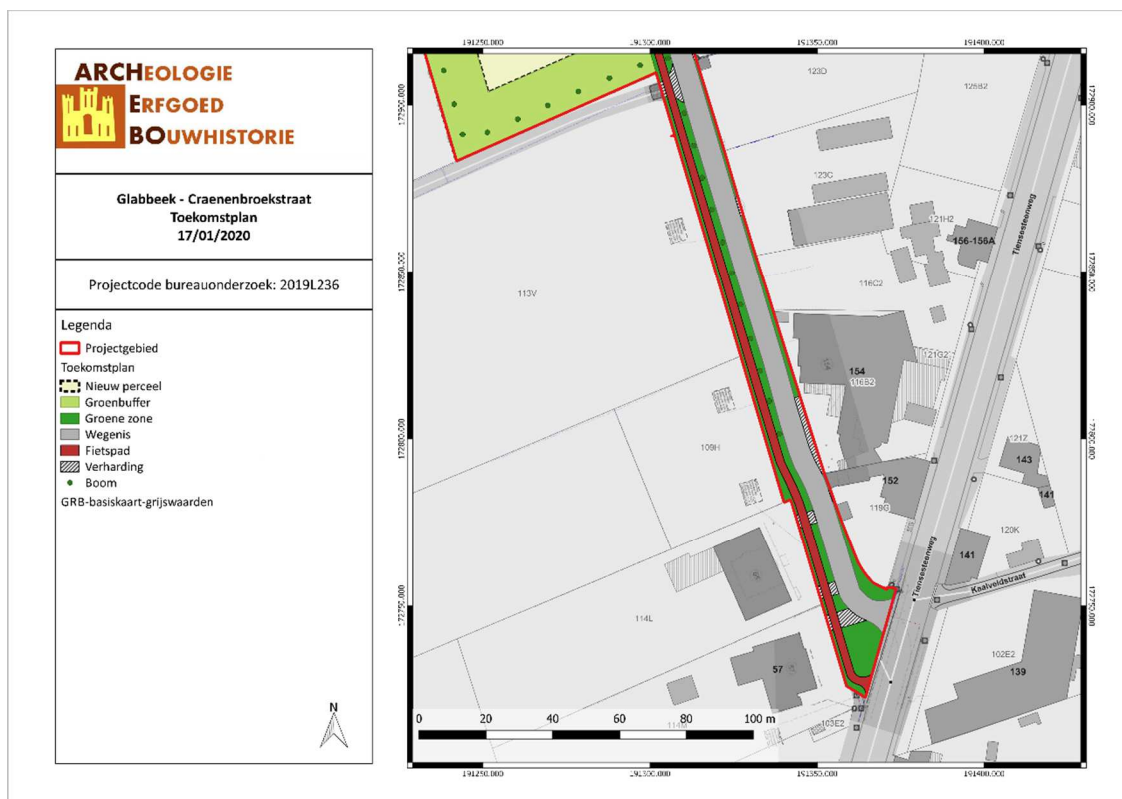
GLCR/20/01/17/5 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020)

GLCR/20/01/17/6 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Detail van het Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020)

GLCR/20/01/17/7 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Detail van het Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

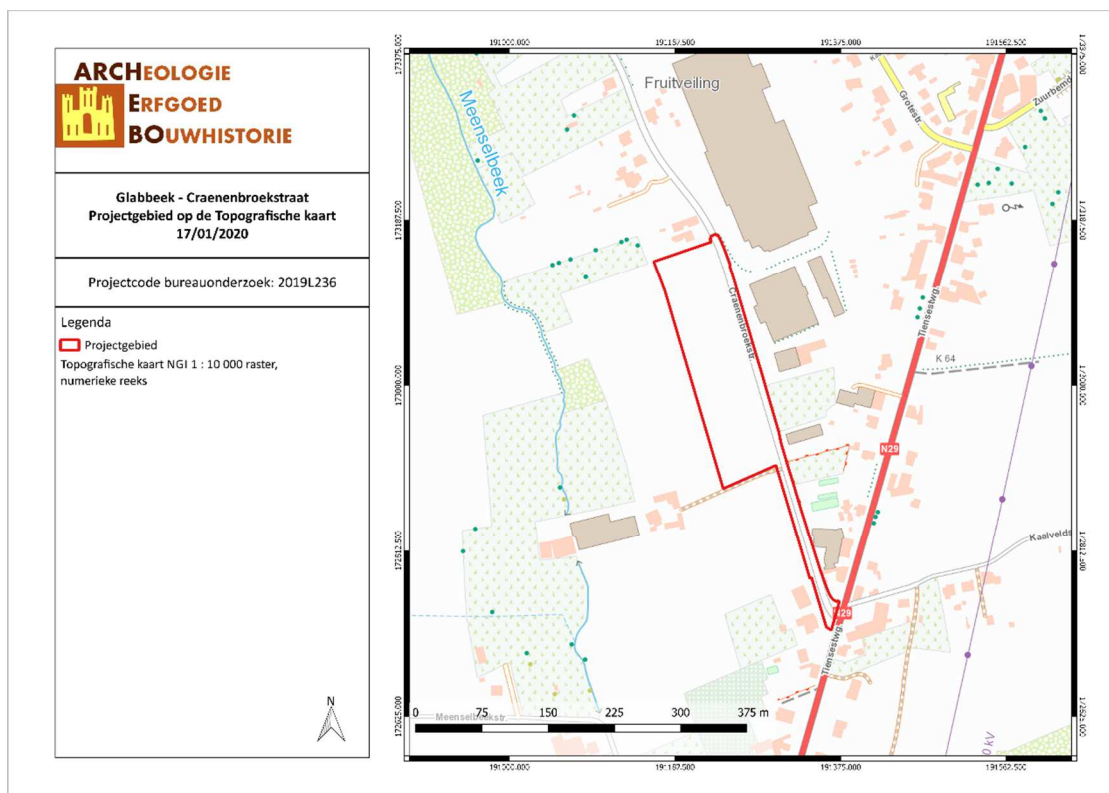
De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

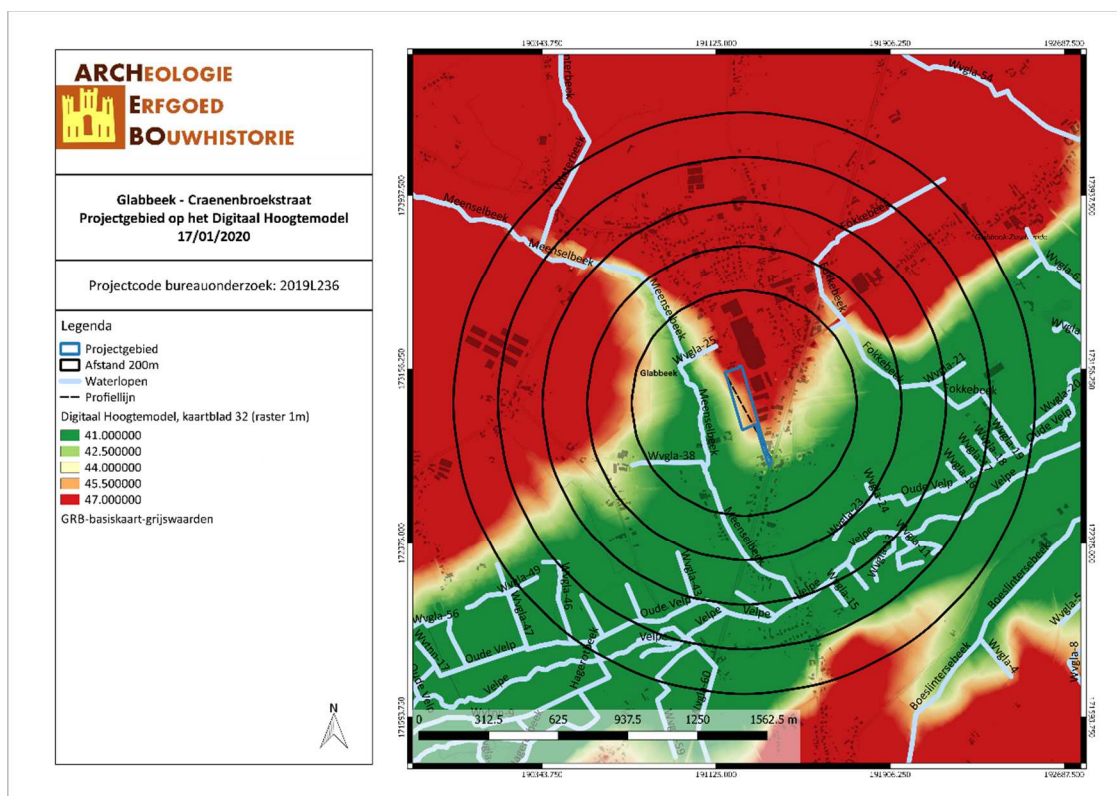
Het projectgebied ligt aan de Craenenbroekstraat in Glabbeek-Zuurbemde, een deelgemeente van Glabbeek, een gemeente gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. De gemeente Glabbeek bestaat uit vier deelgemeenten, namelijk Bunsbeek, Glabbeek-Zuurbemde, Kapellen en Attenrode. Binnen het grondgebied van Attenrode ligt ook het gehucht Wever. De gemeente Glabbeek wordt omringd door de gemeenten Bekkevoort, Kortenaken, Tienen, Lubbeek en Tielt-Winge. Het projectgebied ligt op een zuid-gerichte helling aan de Velpe- en Meenselbeek-vallei. Ca. 100m ten westen van het projectgebied stroomt de Meenselbeek, een aftakking van de Velpe, die vanaf ca. 600m ten zuiden van het projectgebied stroomt. Vanaf ongeveer 250m ten noordoosten van het projectgebied stroomt de Fokkelbeek, een aftakking van de Oude Velp, die vanaf ca. 600m ten zuidoosten van projectgebied loopt. Binnen de vallei van de Velpe en Oude Velp stromen nog enkele kleinere aftakkingen (o.a. Wvgla-11, Wvgla-13, Wvgla-15, Wvgla-23, Wvgla-24...). Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 42 en 46 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Glabbeek, afdeling 1 (Glabbeek-Zuurbemde), sectie B, deel van perceelnummers 109H, 113V, 113W, 114L en 114M en sectie C, deel van perceelnummers 252E3, 252G3, 252H3, 252K3, 252N3, 252R3 en 252S3.

Gezien de topografische ligging op een zuid-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen.

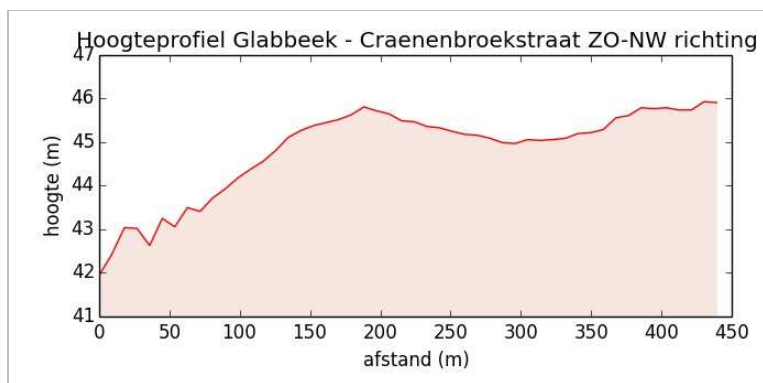
GLCR/20/01/17/8 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2020)

GLCR/20/01/17/9 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2020)

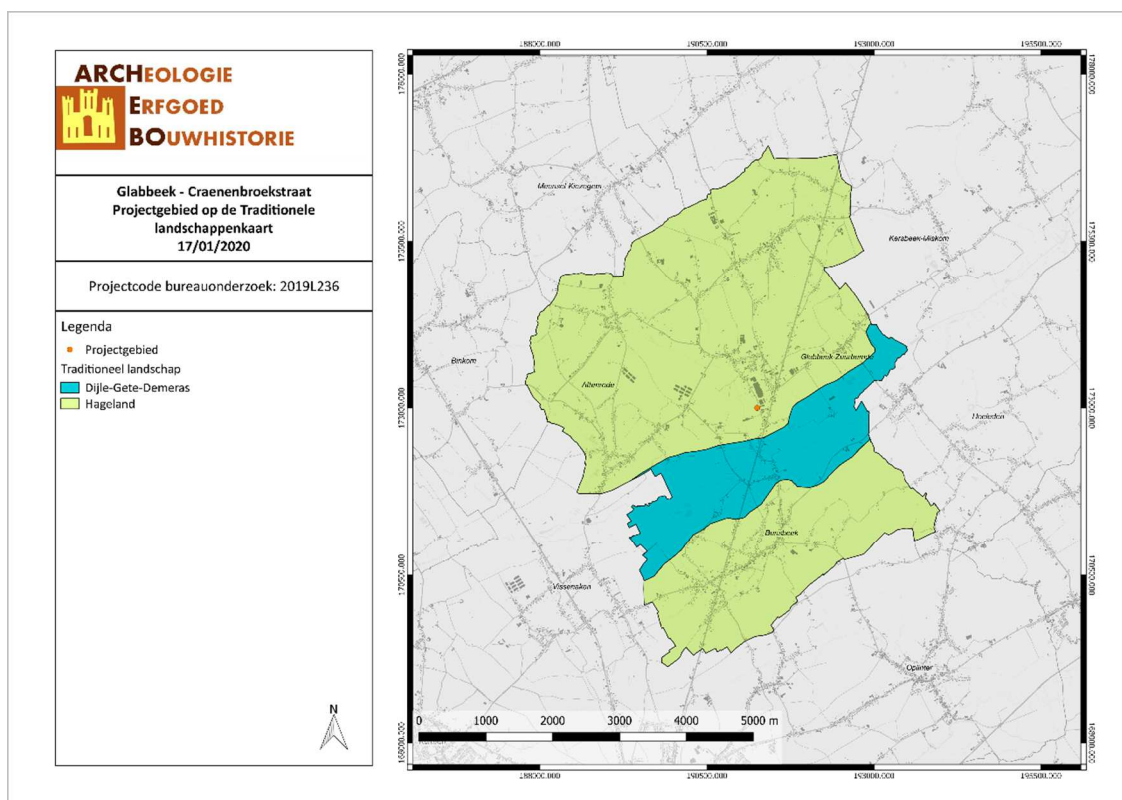

Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZO-NW richting (Geopunt, 2020)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Hageland'. De gehele gemeente Glabbeek wordt gekarteerd als 'Hageland' en als 'Dijle-Gete-Demeras'.

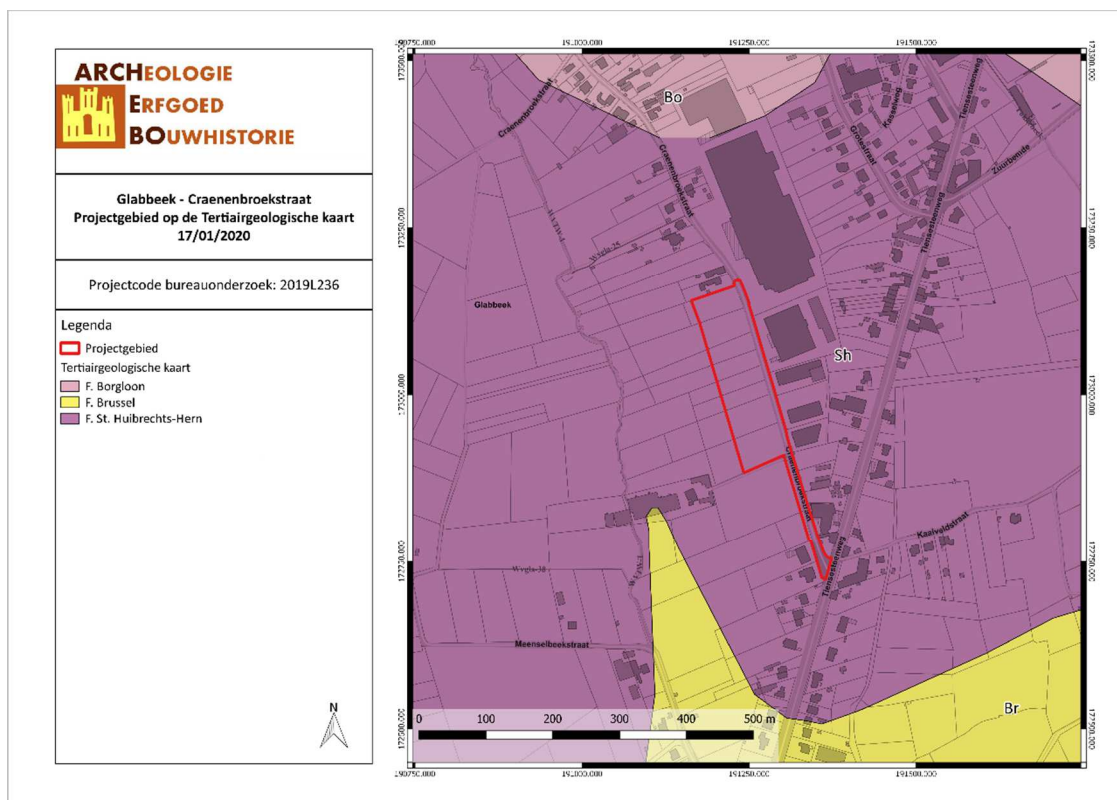

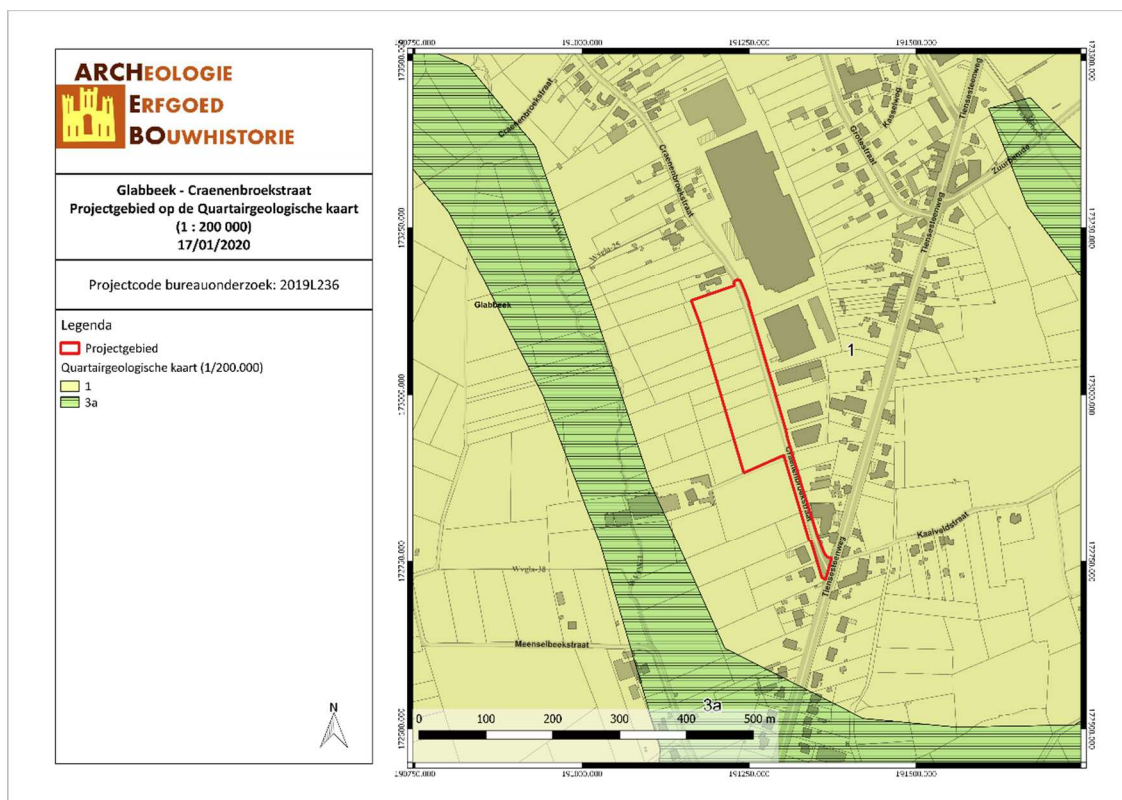
GLCR/20/01/17/10 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Glabbeek aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2020)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het projectgebied zich binnen de **Formatie van Sint-Huibrechts-Hern**. Deze formatie bestaat uit grijsgroen zeer fijn zand en is klei- en glauconiethoudend en glimmerrijk.

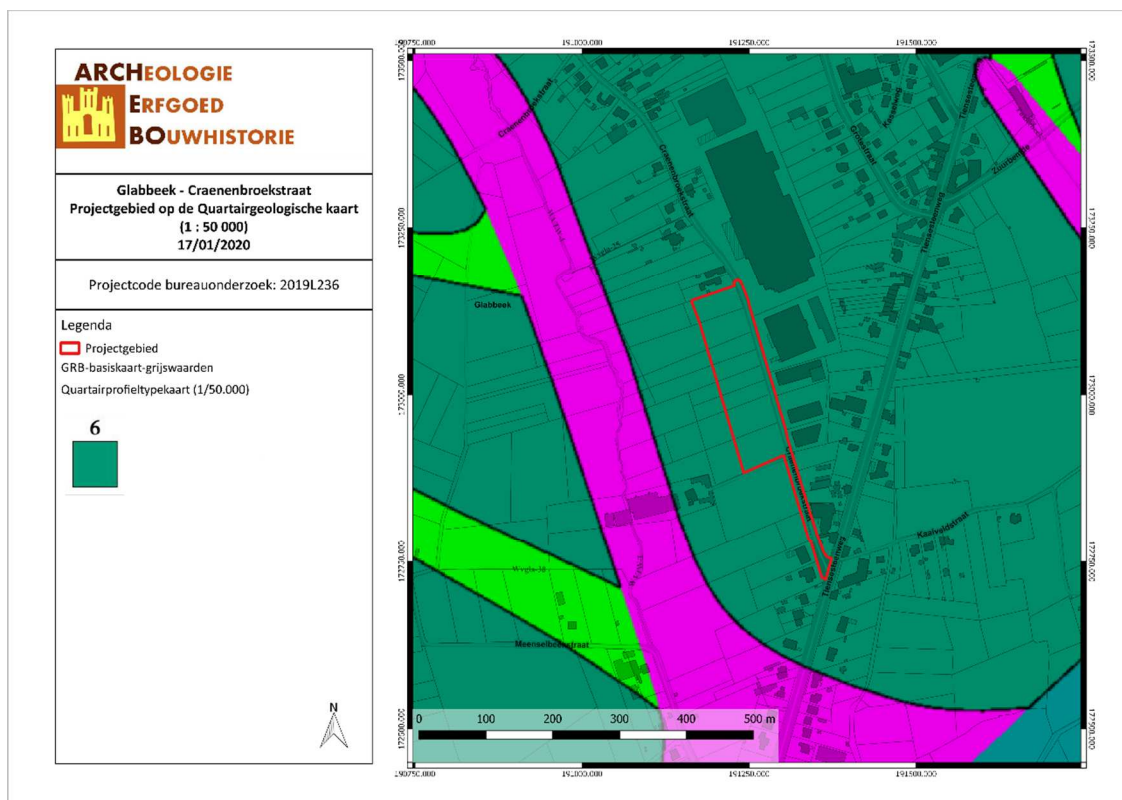

GLCR/20/01/17/12 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Quartaairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2020)

Volgens de quartaairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 6. Dit type bestaat uit zandleemafzettingen.¹

¹ E. Goossens, *Toelichting bij de Quartaairgeologische Kaart - kaartblad 32, Leuven*, onder redactie van F. Gullentops en N. Vandenberghe (Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007), 29.

GLCR/20/01/17/13 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2020)

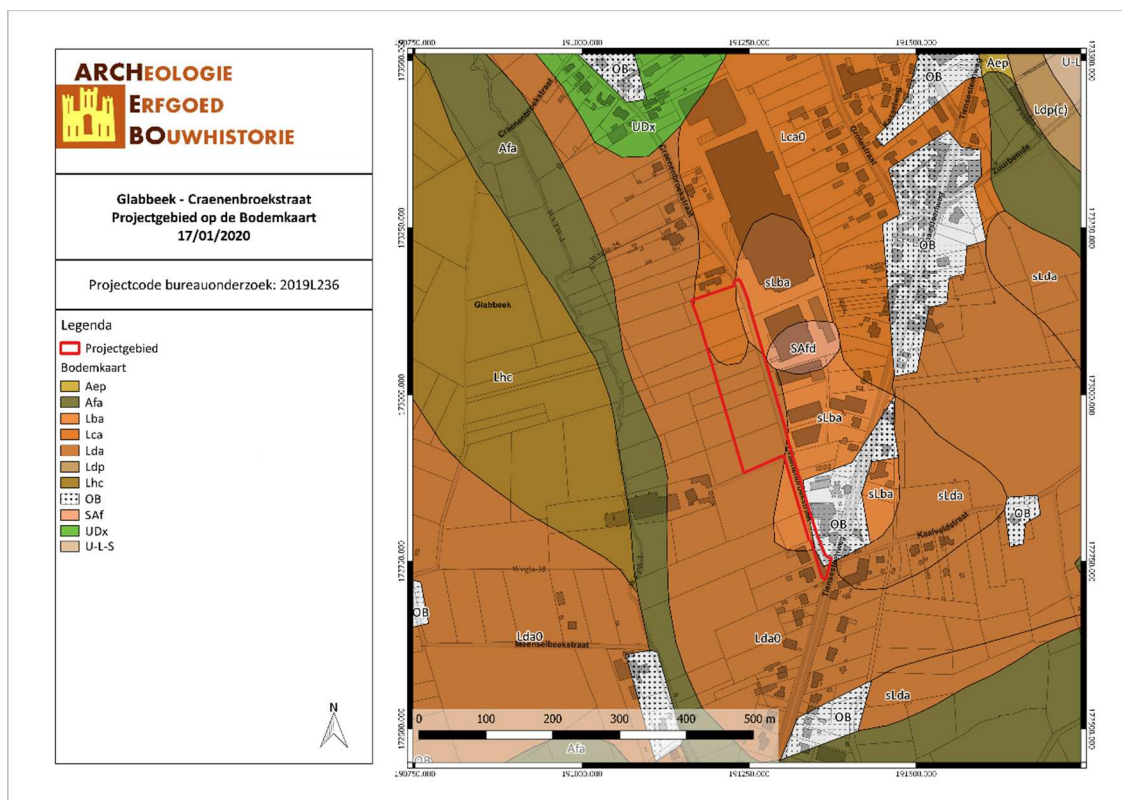
3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als OB (bebouwde zone), Lda0, sLba en Lca0. Lda0-bodems zijn matig gleyige zandleemgronden met textuur B horizont en een dikke A horizont (> 40cm). De bouwvoor heeft een donker grijsbruine kleur. Onder deze bouwvoor zit een bleekbruin uitgeloopte horizont die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B is gaaf, maar met roest gevlekt. Soms wordt het materiaal zwaarder of zandiger in de diepte. Op wisselende diepte komt vaak het Tertiair substraat voor.² sLba-bodems zijn droge zandleemgronden met textuur B horizont en een zandsubstraat. De A horizont is ongeveer 25cm dik en donkerbruin matig humeus en rust op een zwak humeuze, bruinachtige overgangshorizont. Deze overgangshorizont is 30 tot 40 cm dik en rust op een bruinere, meer kleiige textuur B horizont. Roestverschijnselen komen dieper van 120cm voor.³ Lca0-bodems zijn matig droge zandleemgronden met textuur B horizont en een dikke A horizont (> 40cm). De Ap rust ofwel op een E horizont ofwel rechtstreeks op de textuur B, een bruin zwaar zandleem aangerijkt met klei en sesquioxiden. In veel gevallen komt op wisselende diepte een substraat voor. Roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120cm.⁴

² E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 110, 270–71.

³ Van Ranst en Sys, 106, 267.

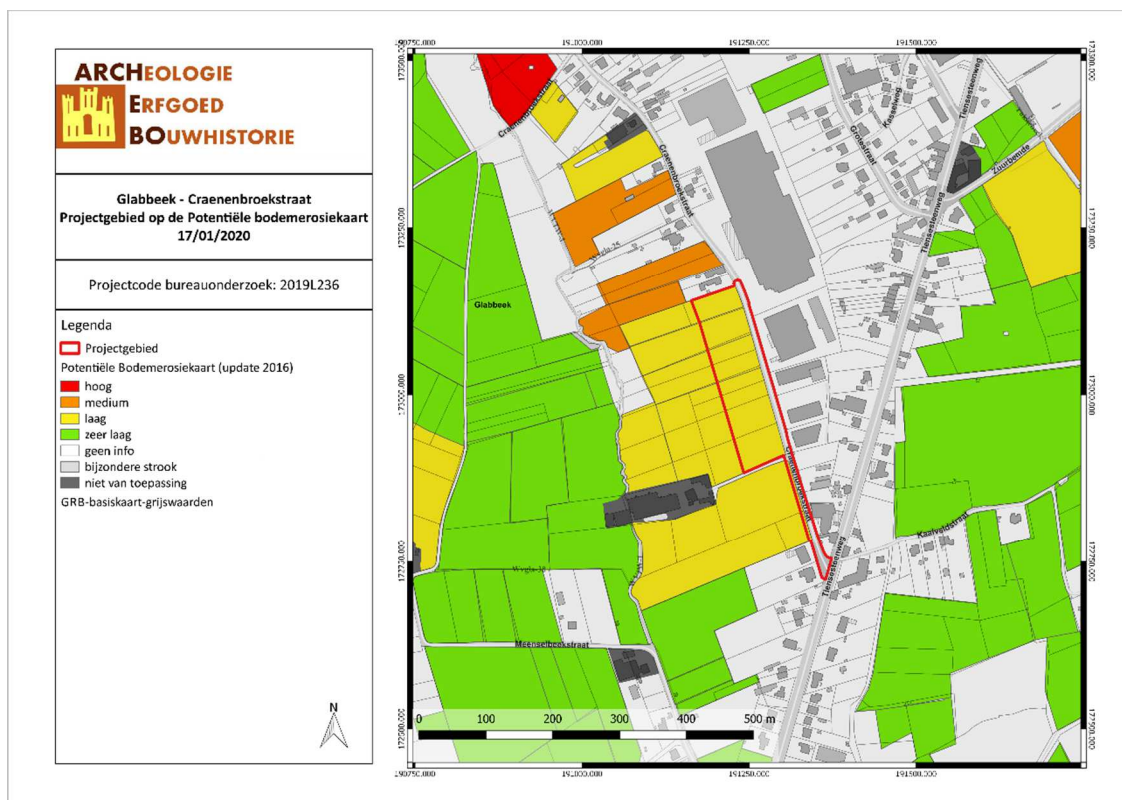
⁴ Van Ranst en Sys, 110, 268.

GLCR/20/01/17/14 - Digitale aanmaak

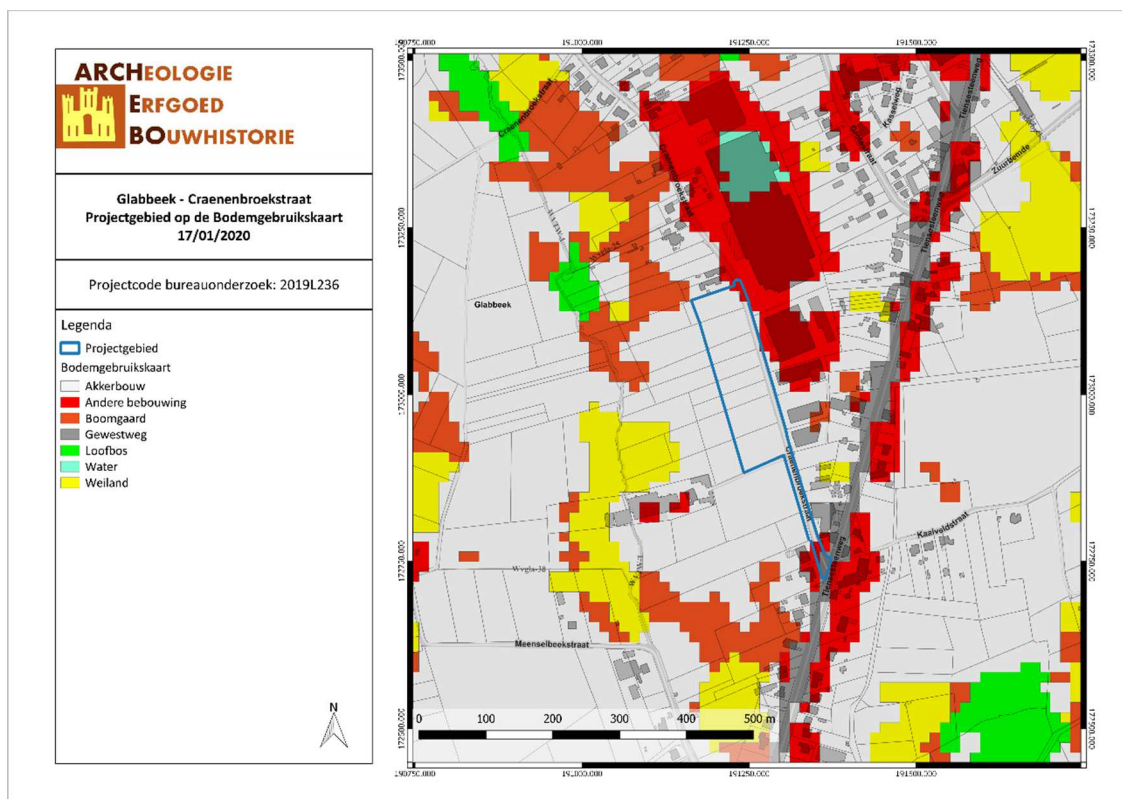
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2020)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is het te verkavelen gedeelte gekarteerd als 'laag', over de wegenis is o.v.v. de potentiële bodemerosie geen informatie beschikbaar. Volgens de bodemgebruikskaat ligt het projectgebied grotendeels binnen 'Akkerbouw'. Kleinere oppervlaktes in het noorden en zuiden van het projectgebied worden gekarteerd als 'andere bebouwing' en het uiterste zuidelijke deel van het projectgebied is gekarteerd als 'gewestweg'.

GLCR/20/01/17/15 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2020)

GLCR/20/01/17/16 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2020)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Ongeveer 750m ten noordoosten van het projectgebied heeft een lazerij/leprozerie/lazaret uit de 17de eeuw (CAI 151787) gestaan. Zo'n 500m ten oosten van het projectgebied is een 20ste-eeuwse Engelse bommenwerper Vickers Wellington R1471 (ccode KO-T) gevonden (CAI 210884). Tijdens de nacht van 5 op 6 augustus 1941 stortte deze bommenwerper van het 115de RAF squadron neer, dat het door Duitse troepen was beschoten. De 6 inzittenden raakten gewond en werden na de crash gevangen genomen door de Duitsers en als krijgsgevangenen naar Polen gebracht. Het vliegtuig werd gedemonteerd en voor onderzoek meegenomen door de Duitsers. Tussen ca. 300 en 500m ten oosten van het projectgebied heeft een motte uit de Volle Middeleeuwen (CAI 151786) gestaan.

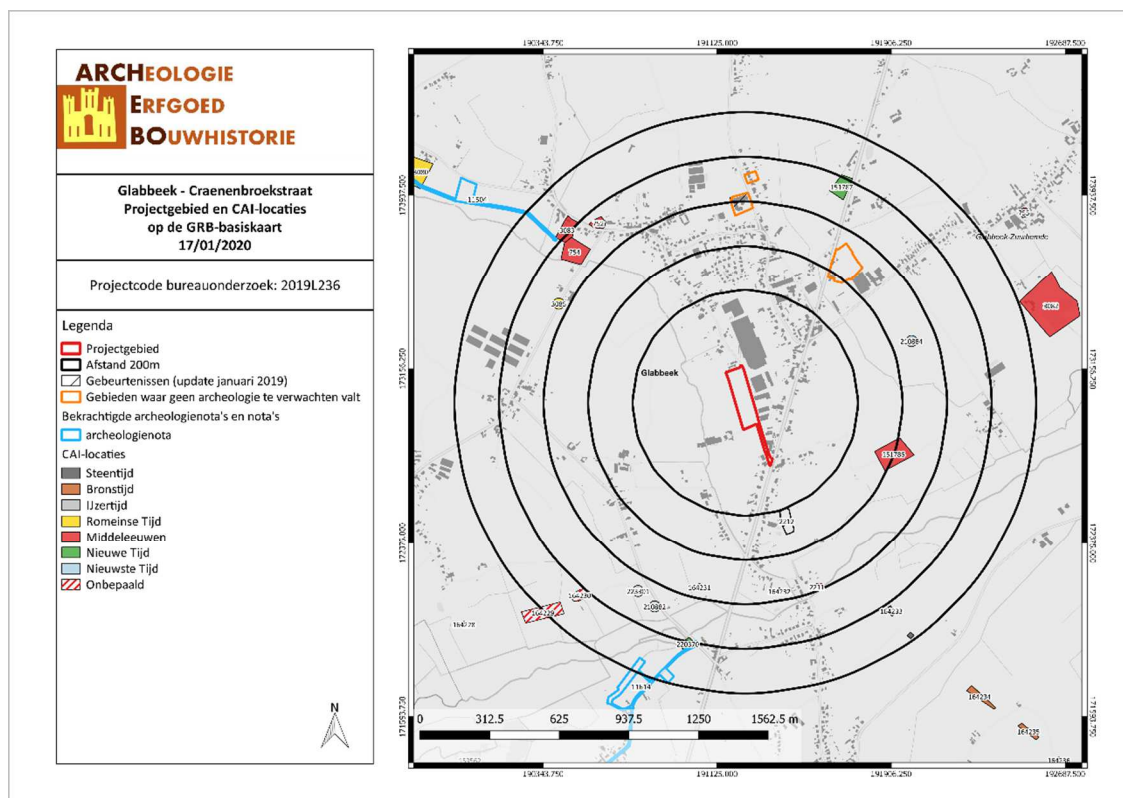
D.m.v. luchtfotografie werden ten zuiden van het projectgebied nederzettingssporen uit de Middeleeuwen vastgesteld (CAI 2212). Tussen ca. 800 en 1000m ten zuidoosten van het projectgebied zijn tijdens een mechanische prospectie meerdere vondsten aangetroffen binnen CAI-locatie 164233. Het betreft één kling in glimmerzandsteen uit het Mesolithicum, 7 fragmenten sterk verweerd handgevormd aardewerk uit de IJzertijd en drie, oudere perceelgreppels uit de Nieuwe Tijd met een NO-ZW oriëntatie en gelijkaardige vulling. In de vulling werd een fragment steengoed aangetroffen (CAI 164233).

Dankzij luchtfotografie werden een halve, brede circulaire gracht en een ringwal vastgesteld (CAI 2211), ca. 600m ten zuiden van het projectgebied. De sporen kunnen niet worden gedateerd. De gracht is mogelijk deel van een verdedigingsstructuur, grafheuvel of meander van de Velpe. Ca. 170m ten westen van CAI-locatie 2211 is tijdens een mechanische prospectie een spoor aangetroffen gevuld met bouwpuin uit de Romeinse Tijd (CAI 164232). Het puin omvat verschillende fragmenten terra cotta, Romeinse tegulae en imbrices en grote natuursteenbrokken. Ca. 550m ten zuiden van het projectgebied zijn oudere perceelgreppels uit de Nieuwe Tijd aangetroffen tijdens een mechanische prospectie (CAI 164231). Tussen 600 en 800m ten zuidwesten van het projectgebied zijn 2 CAI-locaties gekend. Binnen CAI-locatie 223301 werd een naald met triangulaire kop (met overlangse perforatie) uit de IJzertijd gevonden tijdens metaaldetectie. De naald is mogelijk deel van een ijzeren fibula. Binnen CAI-locatie 210882 is, dankzij geofysisch onderzoek en een archeologische opgraving, een 20ste-eeuwse gecrashte, Engelse bommenwerper gevonden. Het gaat om een Engelse bommenwerper type Lancaster van het 514de RAF squadron. Alle 7 inzittenden kwamen om het leven. Ca. 800m ten zuiden van het projectgebied heeft een molen uit de 18de eeuw gestaan (CAI 220370). Ca. 850m ten zuidwesten van het projectgebied zijn tijdens een mechanische prospectie een kuil en greppel gevonden. In de sporen zaten geen vondsten, waardoor de sporen niet nader gedateerd konden worden (CAI 164230). Ongeveer 1000m ten zuidwesten van het projectgebied zijn 2 kuilen gevonden tijdens een mechanische prospectie. De sporen bevatten geen vondsten, waardoor deze niet gedateerd konden worden (CAI 164229).

Ca. 650m ten noordwesten van het projectgebied zijn tegulae-asresten (villa?), aardewerk, glas en een maalsteen uit de Midden-Romeinse Tijd (CAI 3085) gevonden. De laatste CAI-locaties binnen een straal van 1000m rond het projectgebied bevinden zich tussen ca. 700 en 850m ten noordwesten van het terrein. Het betreft de Sint-Niklaaskerk uit de Volle Middeleeuwen (CAI 752), een hoeve uit de Late Middeleeuwen (CAI 3083), de motte van Glabbeek uit de Late middeleeuwen en enkele paalsporen en schreven uit de Volle Middeleeuwen (CAI 754). De paalsporen zijn vermoedelijk deel van een oeverbeschoeiing en de hoeve was mogelijks het neerhof van de verdwenen motte van Glabbeek.

In de ruime omgeving van maximum 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
752	Sint-Niklaaskerk	Middeleeuwen
3085	Pamelen	Romeinse Tijd
210882	Crashsite Lancaster	Nieuwste Tijd
151786	Droog Truienhout	Middeleeuwen
164229	Gracht - Gracht (WP 53)	Onbepaald
754	Verdwenen motte van Glabbeek	Middeleeuwen
151787	Lazerij	Nieuwe Tijd
164230	Gracht - Pamelenstraat (WP 52)	Onbepaald
164231	Private weg - Tiensesteenweg (WP 50)	Nieuwe Tijd
2212	Leva86	Middeleeuwen
2211	Leva85	Onbepaald
164232	Gracht - Meenselbeekstraat/Meenselbeek (WP 48)	Romeinse Tijd
164233	Weg nr. 36 - Hoeledensesteenweg (WP 44)	Steentijd
223301	Pamelenstraat I	IJzertijd
3083	Hof van den Grooten Heyligen Geest	Middeleeuwen
210884	Crashsite Vickers Wellington	Nieuwste Tijd
220370	Rotelmolen	Nieuwe Tijd

GLCR/20/01/17/17 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2020)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In juni 2019 heeft ABO nv een archeologienota geschreven (ID 11504) n.a.v. de aanleg van een nieuw rioleringsstelsel ter hoogte van de Torenstraat, het Binnenveld, de Doelaagstraat en een agrarische zone in Glabbeek. Binnen het terrein was reeds een wegenis aanwezig. De bodem was tot op 0,5m -MV verstoord door funderingen en leidingen. Hierdoor wordt een laag archeologisch potentieel toegekend aan het terrein. Ter hoogte van de agrarische zone wordt veel minder verstoring verwacht, waardoor de kans op het aantreffen van archeologische vondsten en sporen binnen deze zone groter wordt ingeschat. Het tracé zou een Romeinse pottenbakkerij kruisen en ook nabij een mogelijk Romeinse villa liggen. Gezien de topografische ligging van het projectgebied is er tevens een grotere kans op het aantreffen van prehistorisch materiaal. Vervolgonderzoek wordt dan ook nodig geacht. ABO nv adviseert een vervolgonderzoek in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. boringen en profielputten. Dit onderzoek kan, afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek, gevolgd worden door een verkennend archeologisch booronderzoek, een waarderend archeologisch booronderzoek, een proefputtenonderzoek i.f.v. Steentijd en een proefsleuvenonderzoek.⁵

In 2019 heeft de afdeling archeologie van de Vrije Universiteit van Amsterdam een archeologienota opgesteld voor een projectgebied ter hoogte van de Walsumerstraat in Glabbeek (ID 11614). Aanleiding voor het schrijven van deze archeologienota was de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel en van een nieuwe buffergracht, waarlangs een onderhoudsweg en werkzones zijn voorzien. Daarnaast wordt ook een terrein voor grondverbetering voorzien. Omwille van de bestaande wegenis en riolering is vervolgonderzoek ter hoogte van de wegenis niet nodig. Op de locaties waar het terrein voor grondverbetering, de buffergracht, de riolering buiten de verharde wegen en de bijhorende werkterreinen zullen komen, is verder onderzoek wel nuttig. In eerste instantie wordt een landschappelijk booronderzoek opgelegd. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt besloten welke vervolgstراتيجية de beste is (archeologische boringen, proefsleuven of geen vervolg).⁶

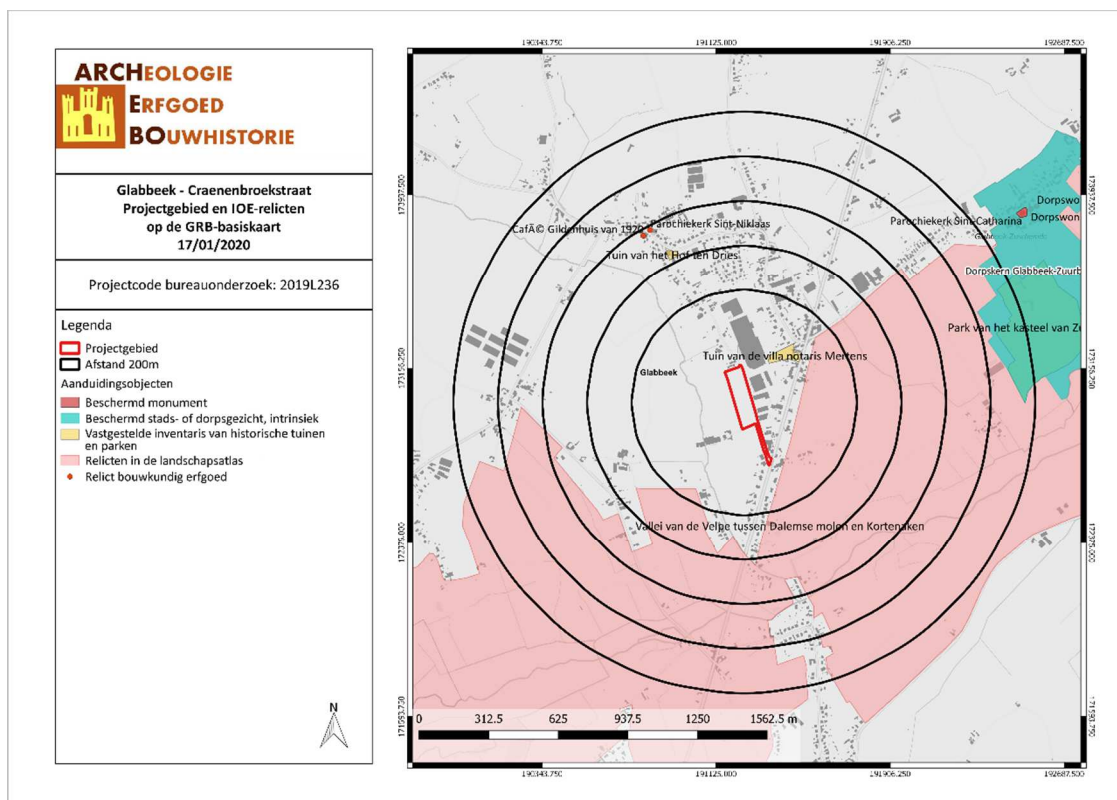
3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁷ Binnen het projectgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten.

⁵ Sander Pelsmaekers, "Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Doelaagstraat en Torenstraat te Glabbeek (provincie Vlaams-Brabant)", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Aartselaar: ABO nv, juni 2019), 43; Sander Pelsmaekers, "Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Doelaagstraat en Torenstraat te Glabbeek (provincie Vlaams-Brabant)", Archeologienota - Programma van Maatregelen (Aartselaar: ABO nv, juni 2019), 7.

⁶ Mark Groenhuijzen, "Glabbeek - Aanleg 2DWA-riolering in de Walmersumstraat te Bunsbeek (20.125v2) Archeologienota/Bureauonderzoek", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Amsterdam: VUHbs archeologie - Vrije Universiteit Amsterdam, 2019), 4, 29–30.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

GLCR/20/01/17/18 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2020)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Glabbeek betekent gladde (heldere of snel stromende) beek. De dorpen Glabbeek en Zuurbemde waren beide aanhorigheden van het schepenschap Kapellen (meierij Halen, onderdeel van meierij Tienen). Op de Ferrariskaart (ca. 1777) wordt het dorp Glabbeek weergegeven als Clabbeeck. Aan het einde van het Ancien Régime werd Glabbeek een onafhankelijke gemeente. In 1825 werd Glabbeek samengevoegd met de gemeente Zuurbemde. Bij de gemeentefusies van 1977 werden Attenrode, Bunsbeek en Kapellen bij Glabbeek-Zuurbemde gevoegd.⁸

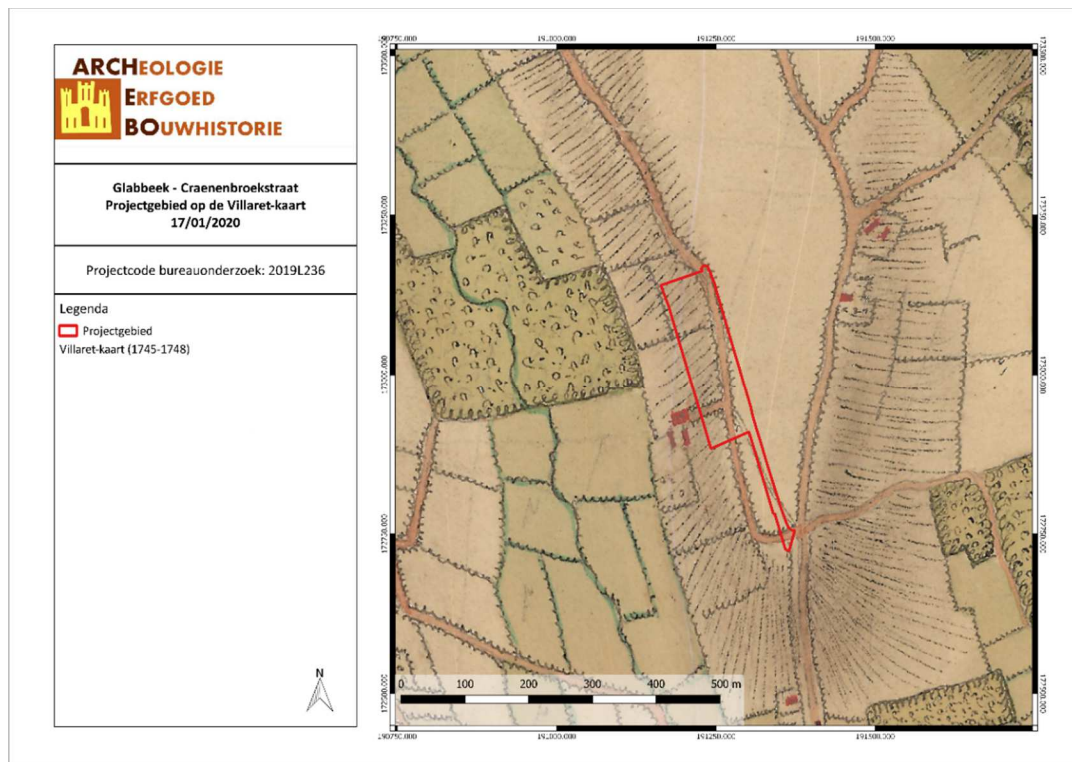
3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

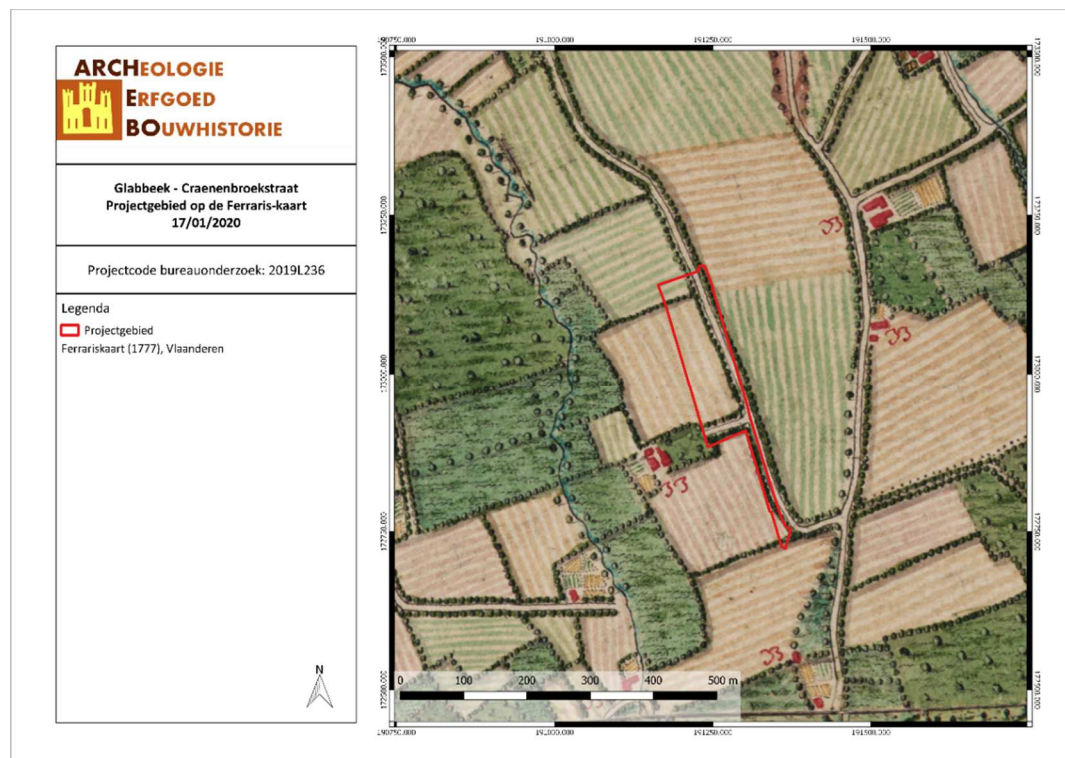
⁸ “Glabbeek (Vlaams-Brabant)”, in *Wikipedia*, geraadpleegd 20 januari 2020, [https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Glabbeek \(Vlaams-Brabant\)&oldid=54080028](https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Glabbeek_(Vlaams-Brabant)&oldid=54080028).

Vooreerst worden enkele pre-19de-eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. Op de Villaretkaart (ca. 1745-48) wordt het projectgebied reeds gekruist door een weg. Langs weerszijde van deze weg is het land vermoedelijk braakliggend. De Ferrariskaart (ca. 1777) toont grotendeels dezelfde situatie als de Villaret-kaart, enkel het land langs de weg wordt aangeduid als akkerland en langs weerszijde van de weg staat een bomenrij.

GLCR/20/01/17/19 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020)

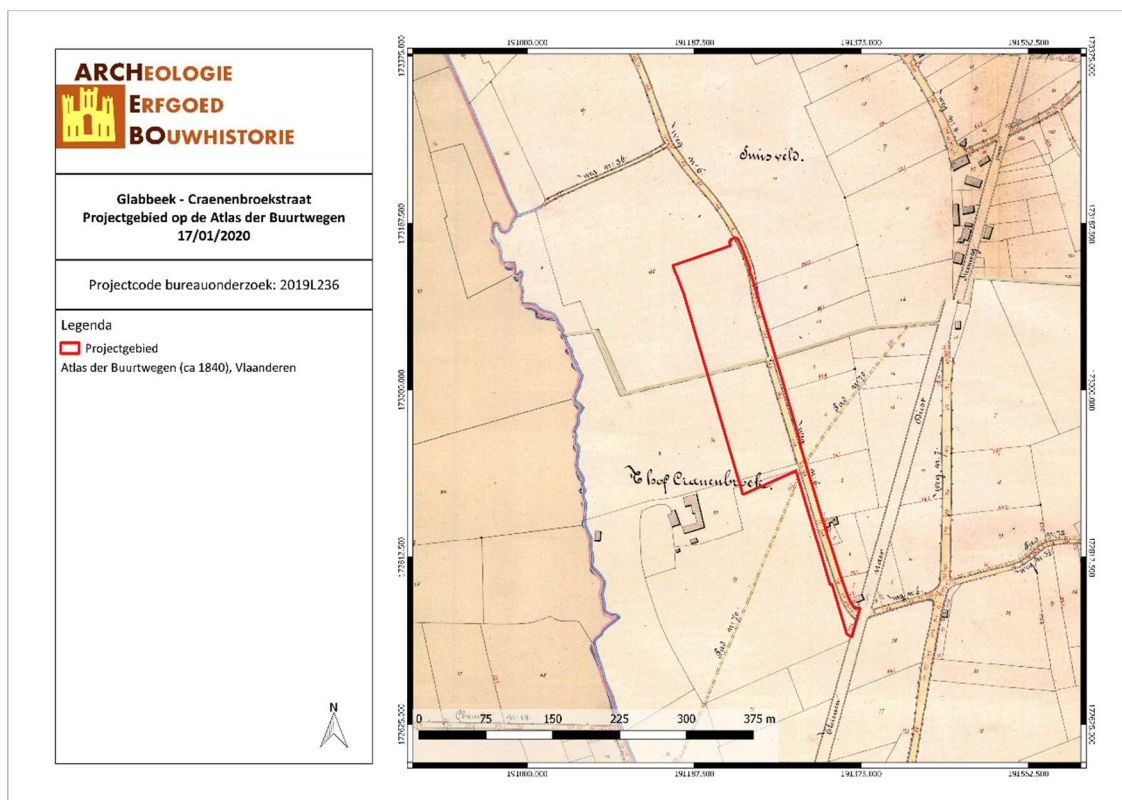
GLCR/20/01/17/20 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁹ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferriskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

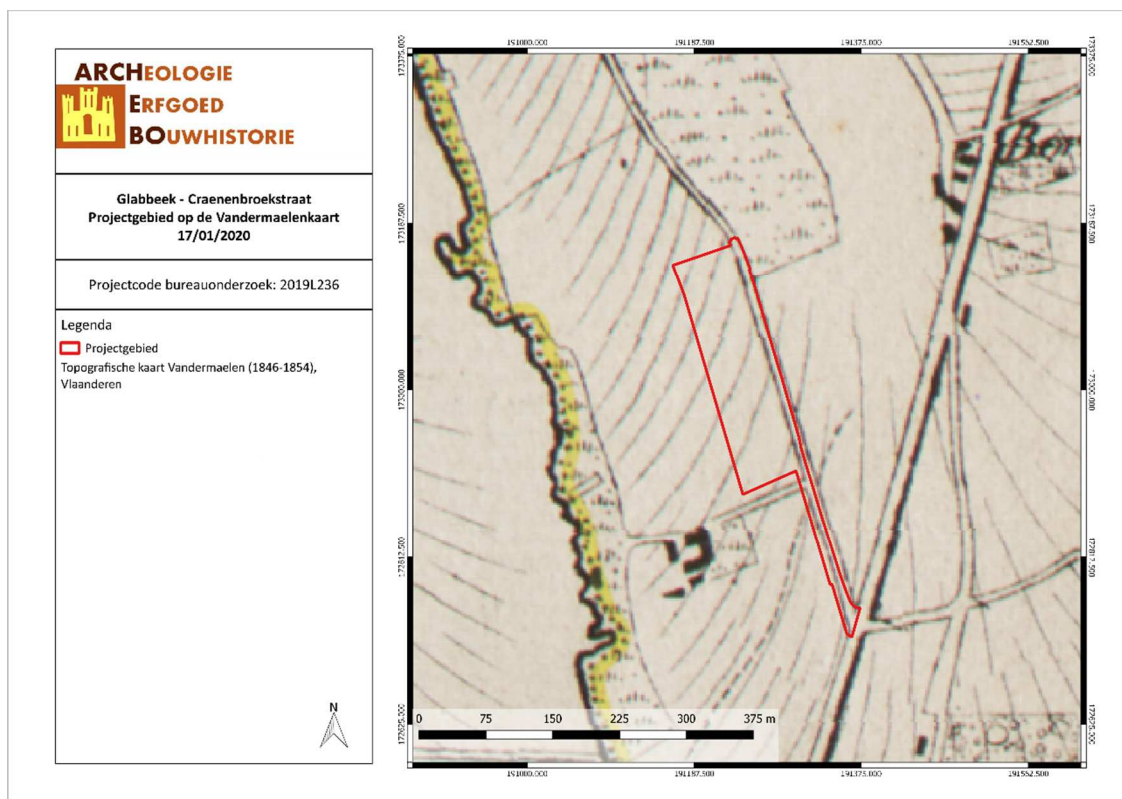
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. Op de Vandermaelenkaart loopt de *weg n: 6* langs de oostelijke grens van het projectgebied, net zoals de huidige Craenenbroekstraat. De weg wordt gekruist door pad n° 70, dat ook het projectgebied binnen een kleine oppervlakte kruist. Langs het zuidelijkste punt van het projectgebied loopt de *Steenweg van Thienen naer Diest*. Het projectgebied kruist met de percelen 79, 80, 81 en 135. Op de Vandermaelenkaart worden dezelfde wegenis langs de oostelijke grens, hetzelfde pad door de zuidelijke helft van het terrein en de steenweg weergegeven. Ten zuiden van het te verkavelen gedeelte loopt de aftakking van de Craenenbroekstraat. Deze aftakking loopt naar het Hof Craenenbroek. Op de Popp-kaart is deze aftakking dan weer niet te zien en wordt dezelfde situatie getoond als op de Atlas der Buurtwegen. Het is mogelijk dat voor dit landsdeel de Popp-kaart (1842-1879) voor de Vandermaelenkaart (1846-1854) werd opgetekend. De straat langs de oostelijke grens van het terrein wordt op deze kaart benoemd als de *Craenenbroek straat*. Op de Popp-kaart kruist het projectgebied met de percelen 252b, 252c, 252d, 113, 114b en 114c. Alle percelen worden als land beschreven in de Popp-legger. Perceel 113 is in het bezit van Jacobus Grootjans, landbouwer uit Wever, perceel 114b is in het bezit van Petrus-Josephus Staes, landbouwer uit Wever, perceel 114c is in het bezit van Philippus-Matheys Boesmans en kinderen, landbouwer uit Wever, perceel 252b is in het bezit van de weduwe van Felix Fillet, landbouwer uit Bunsbeek, perceel 252c is in het bezit van Ludovicus Vanparys, een winkelier uit Tienen en perceel 252d is in het bezit van (de vrouw van?) Lucas Vanschoubroeck, een herbergier uit Glabbeek-Zuurbemde. Op de Topografische kaart van 1873 wordt dezelfde situatie weergegeven als op de Vandermaelenkaart.

⁹ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

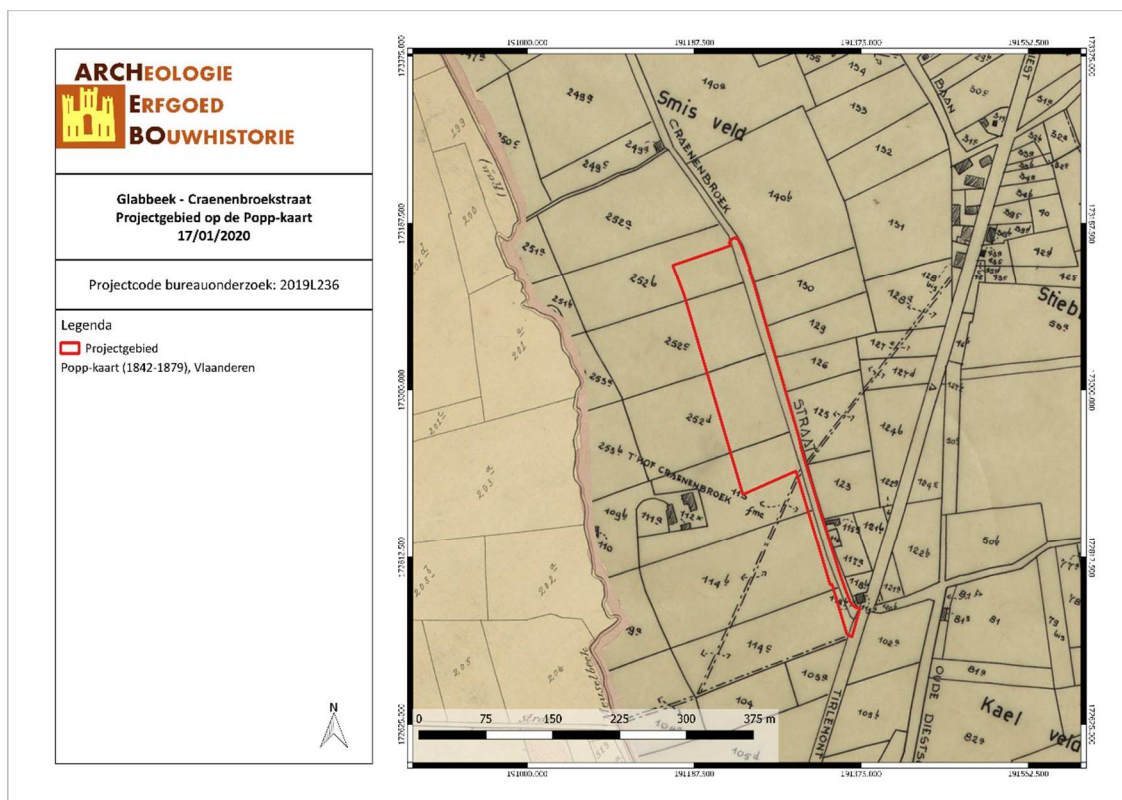
GLCR/20/01/17/21 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2020)

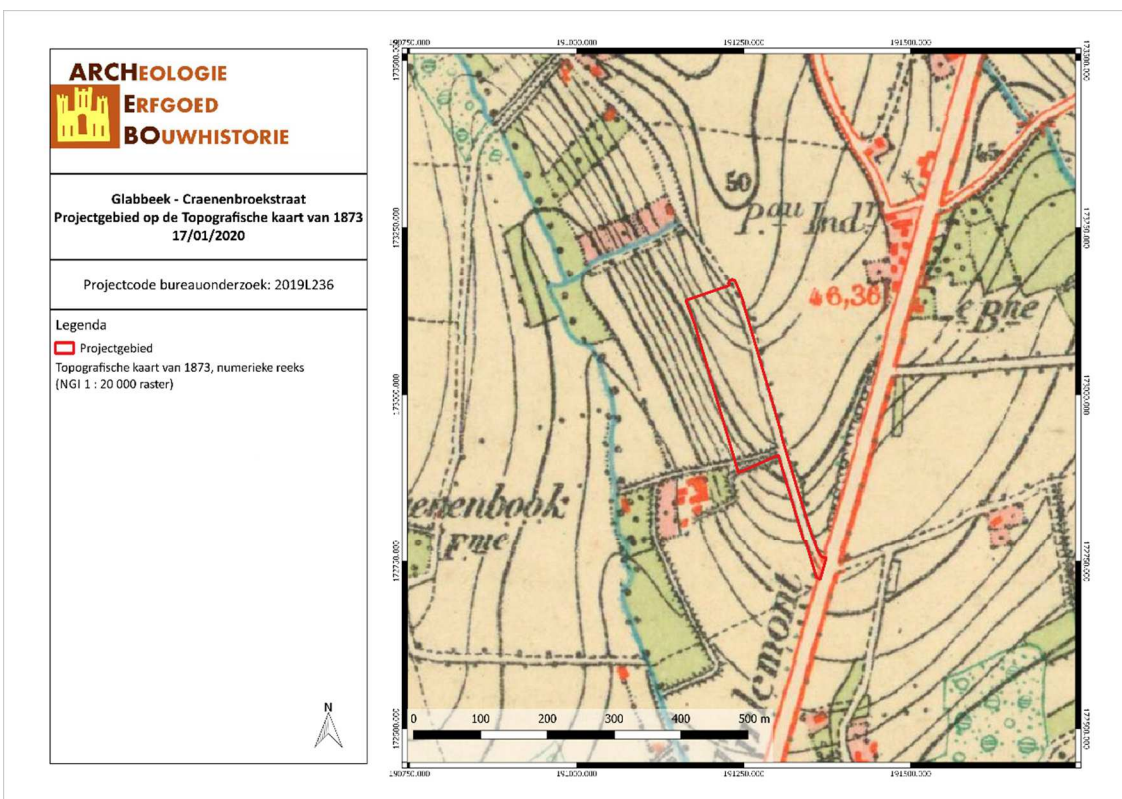
GLCR/20/01/17/22 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2020)

GLCR/20/01/17/23 - Digitale aanmaak

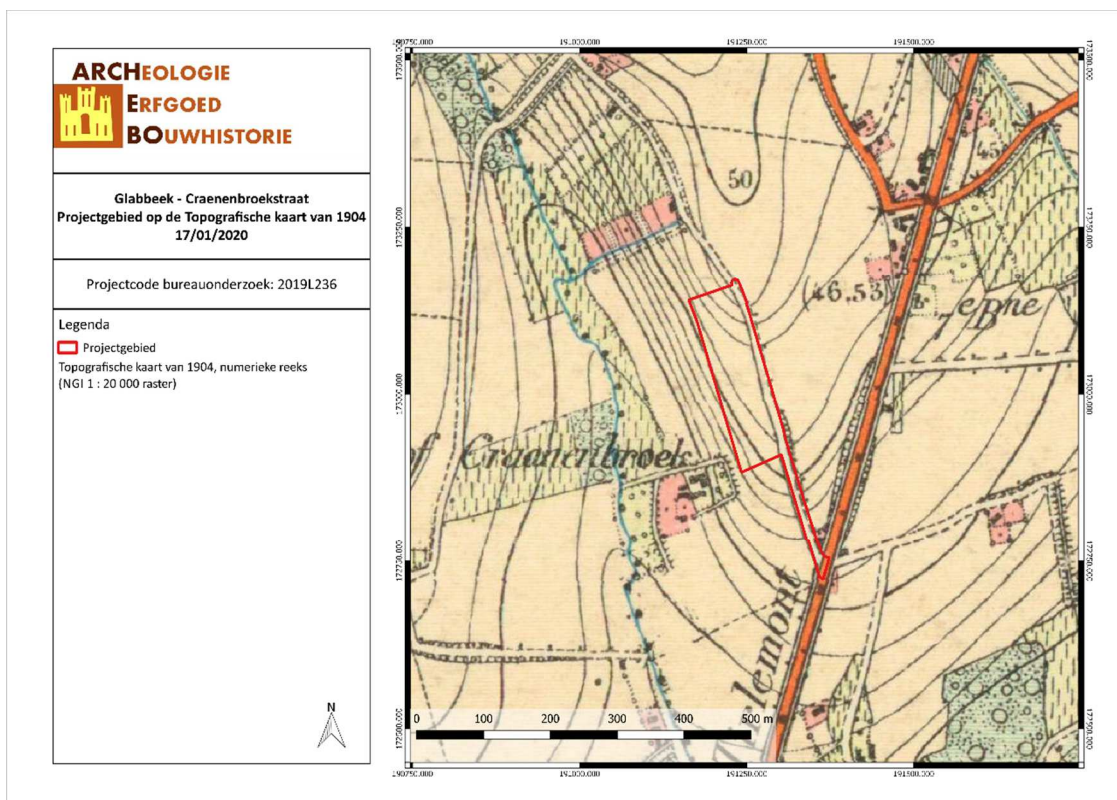
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2020)

GLCR/20/01/17/24 - Digitale aanmaak

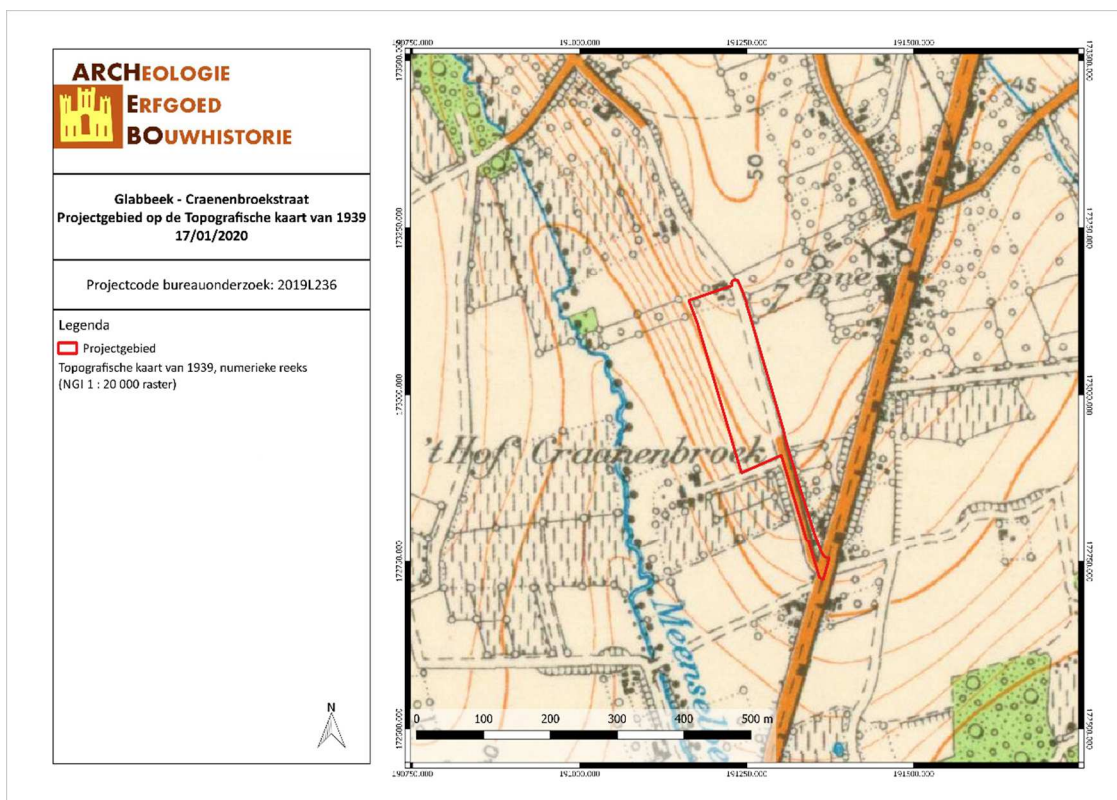
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2020)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Op de topografische kaart van 1904 wordt grotendeels dezelfde situatie weergegeven als op deze van 1873, alleen de aftakking van de Craenenbroekstraat naar het Hof Craenenbroek is niet langer weergegeven. Op de Topografische kaart van 1939 is deze weg wel weer zichtbaar. In het noorden van het projectgebied verschijnt ook een gebouw met klein bijgebouw. De topografische kaart van 1969 toont beide gebouwen ten noorden van het terrein. Vermoedelijk heeft de bebouwing nooit binnen het terrein gestaan en gaat het om een fout door het georefereren. Op de kaart van 1969 is in het noorden van het projectgebied ook een kleine zijweg zichtbaar. Vanaf de topografische kaart van 1969 blijft de situatie ongewijzigd.

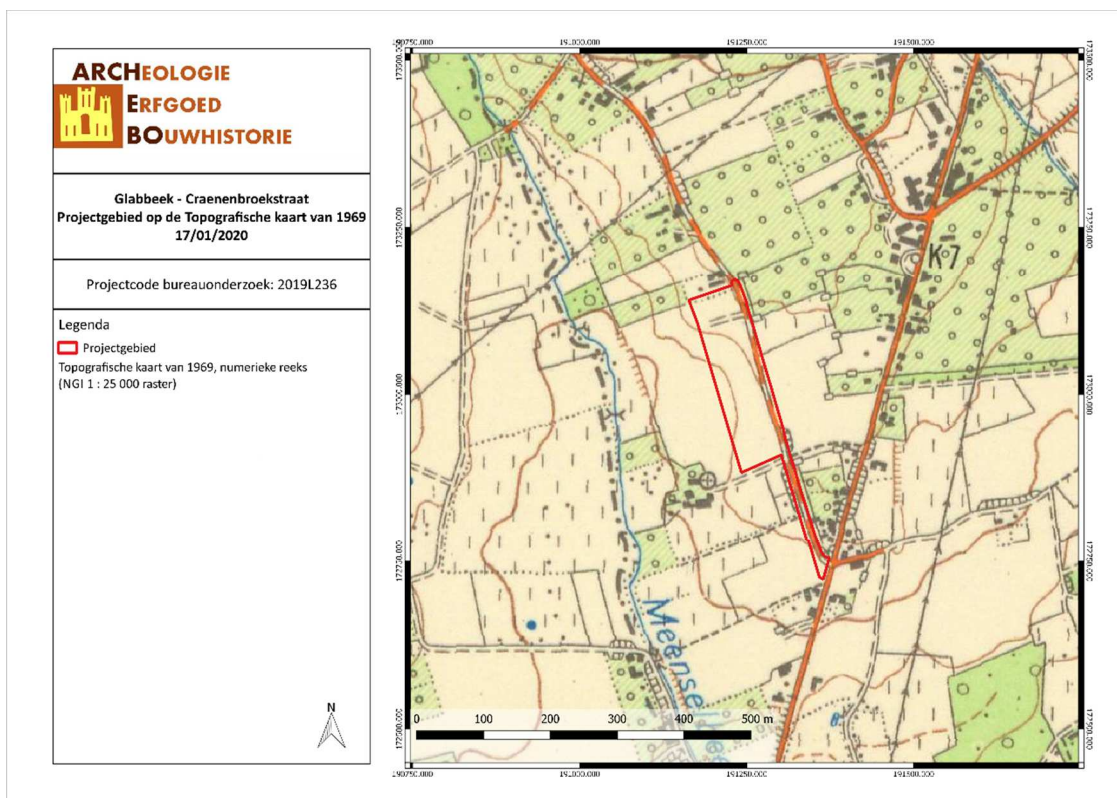
GLCR/20/01/17/25 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2020)

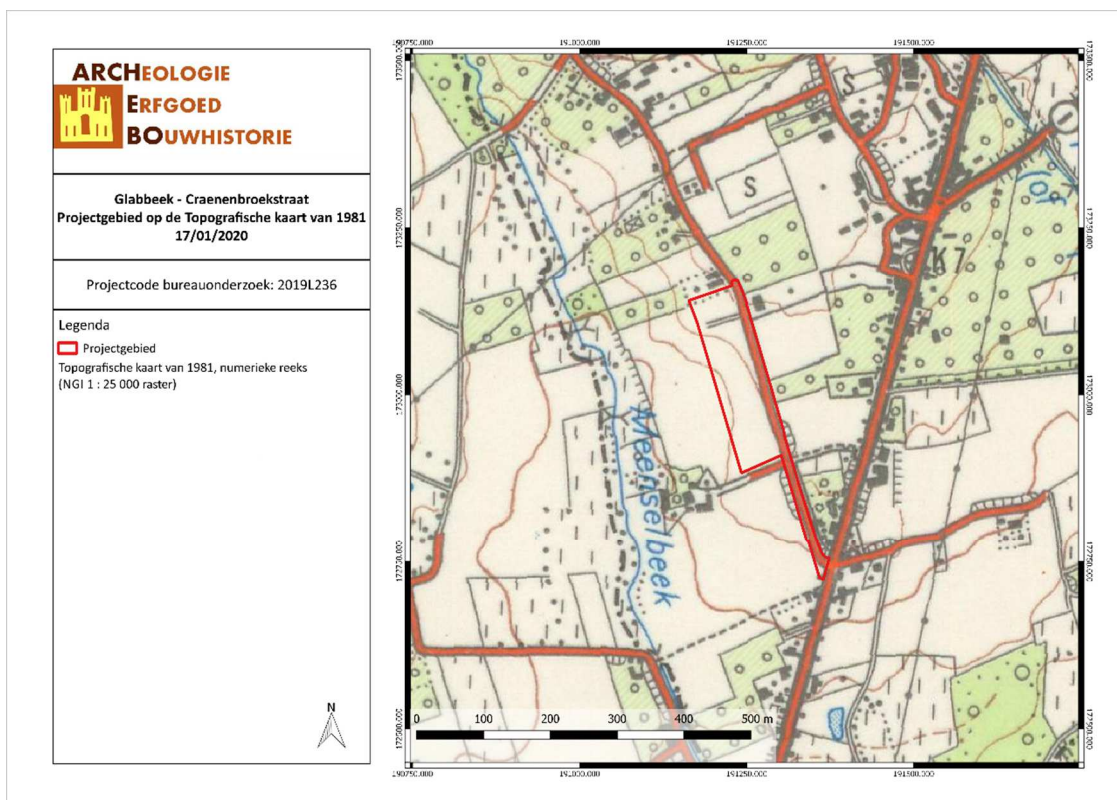
GLCR/20/01/17/26 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2020)

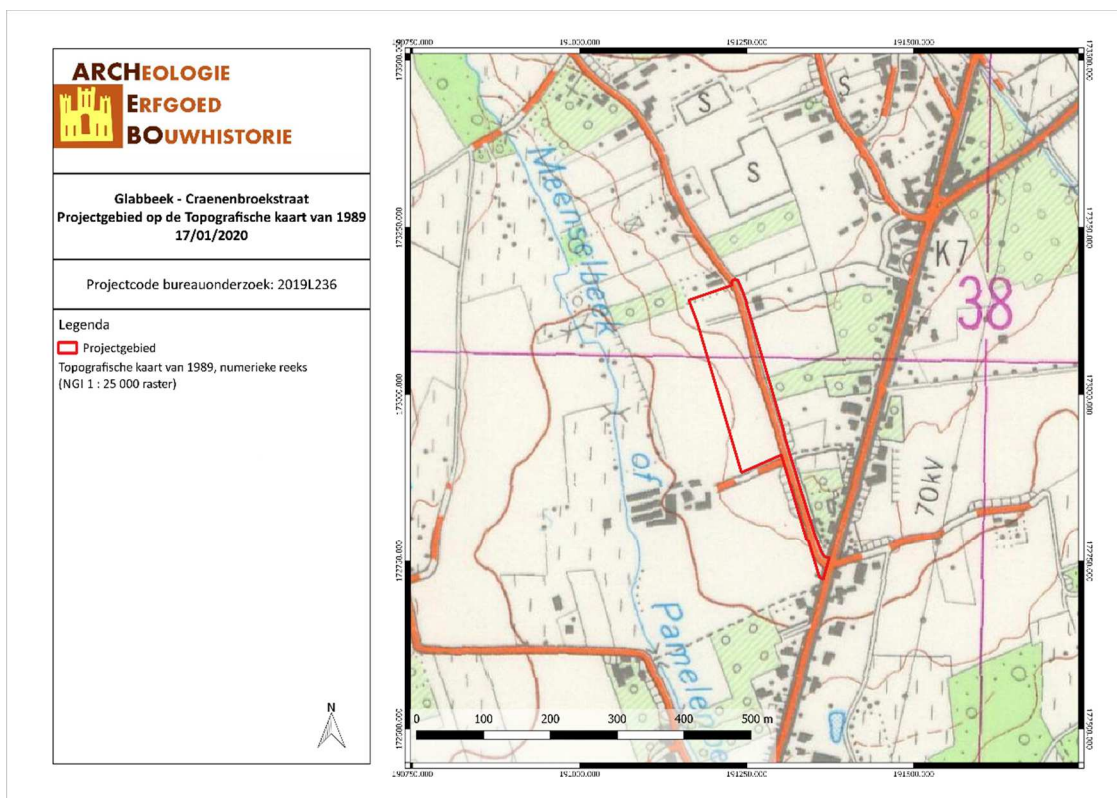
GLCR/20/01/17/27 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2020)

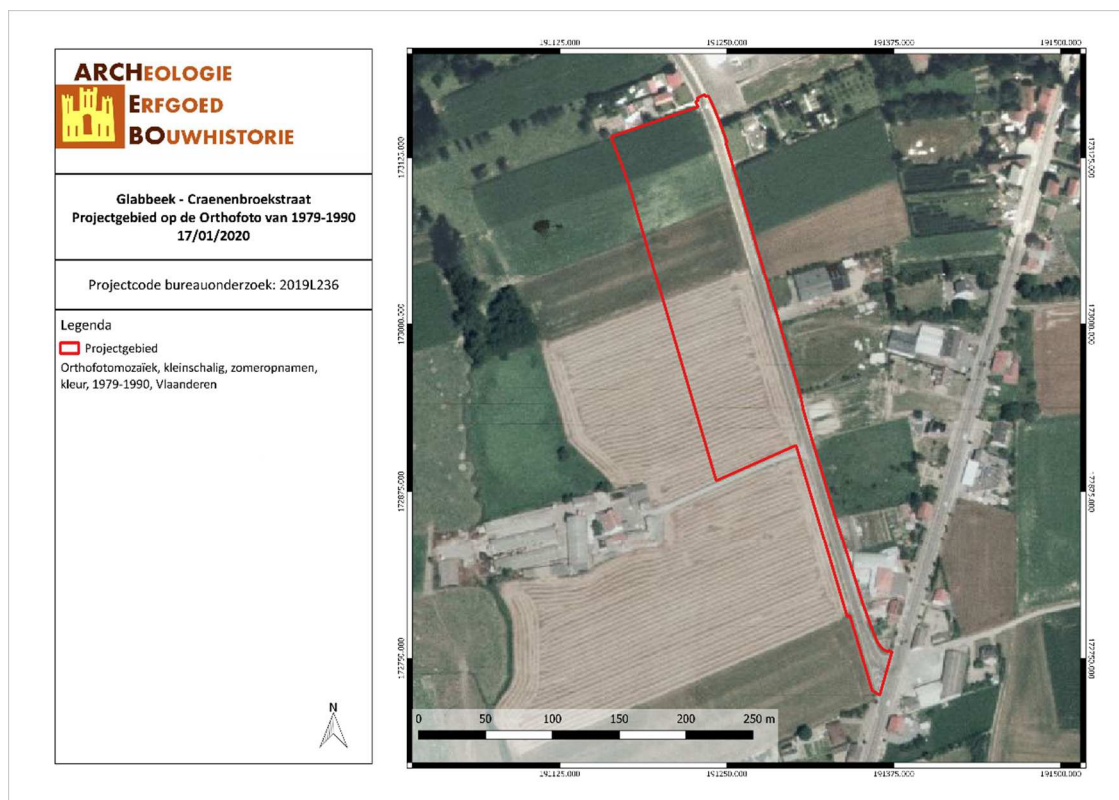
GLCR/20/01/17/28 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2020)

GLCR/20/01/17/29 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2020)

GLCR/20/01/17/30 - Digitale aanmaak

Figuur 37: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2020)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Vanaf de tweede helft van de 18de eeuw is een deel van het terrein wel gekruist/ingenomen door een weg. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft een lazerij/leproserie/lazaret uit de 17de eeuw (CAI 151787), een 20ste-eeuwse Engelse bommerwerper Vickers Wellington R1471 (CAI 210884), een motte uit de Volle Middeleeuwen (CAI 151786), nederzettingssporen uit de Middeleeuwen (CAI 2212), één kling in glimmerzandsteen uit het Mesolithicum, 7 fragmenten sterk verweerd handgevormd aardewerk uit de IJzertijd en drie, oudere perceelgreppels uit de Nieuwe Tijd met een NO-ZW oriëntatie en gelijkaardige vulling (met een fragment steengoed) (CAI 164233), een halve, brede circulaire gracht en een ringwal (CAI 2211), een spoor gevuld met verschillende fragmenten terra cotta, Romeinse tegulae en imbrices en grote natuursteenbrokken uit de Romeinse Tijd (CAI 164232), oudere perceelsgreppel uit de Nieuwe Tijd (CAI 164231), een naald met triangulaire kop (met overlangse perforatie) uit de IJzertijd (CAI 223301), een 20ste-eeuwse gecrashte, Engelse bommenwerper type Lancaster van het 514de RAF squadron (CAI 210882), een molen uit de 18de eeuw (CAI 220370), een kuil en greppel (niet nader gedateerd, CAI 164230), 2 kuilen (niet gedateerd, CAI 164229), tegulae-asresten (villa?), aardewerk, glas en een maalsteen uit de Midden-Romeinse Tijd (CAI 3085), de Sint-Niklaaskerk uit de Volle Middeleeuwen (CAI 752), een hoeve uit de Late Middeleeuwen (CAI 3083), de motte van Glabbeek uit de Late middeleeuwen en enkele paalsporen en schreven uit de Volle Middeleeuwen (CAI 754).

Gezien de topografische ligging op een zuid-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen. Op basis van deze ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Craenenbroekstraat in Glabbeek (Vlaams-Brabant). Het projectgebied kan in twee delen opgedeeld worden, de verkaveling enerzijds en de wegenis anderzijds. Het is mogelijk dat de werken dan ook in 2 fases zullen gebeuren, maar dit staat nog niet vast. Het deel van het terrein dat verkaveld zal worden, zal opgedeeld worden in 8 nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor halfopen-bebouwing (21 x 25m). In het noorden komt een niet te bebouwen zone (non edificante) en langs de noordelijke, westelijke en zuidelijke grens wordt een groenbuffer voorzien. De groenbuffer is telkens 15m breed. De bestaande wegenis zal opgebroken worden en er zal een nieuwe wegenis aangelegd worden. Deze zal bestaan uit een rijweg en een fietspad. De rijweg en het fietspad worden van elkaar en van de aangrenzende percelen gescheiden door een groene zone (grasstrook). Er zullen verharde opritten aangelegd worden naar de nieuwe loten en naar de bestaande percelen. Het projectgebied is ca. 23 584,106 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er geen bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Vanaf de tweede helft van de 18de eeuw is een deel van het terrein wel gekruist/ingenomen door een weg. De ligging van de huidige wegenis (Craenenbroekstraat) ligt reeds vast sinds ca. 1840 (zie Atlas der Buurtwegen).

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft een lazerij/leprozerie/lazaret uit de 17de eeuw (CAI 151787), een 20ste-eeuwse Engelse bommerwerper Vickers Wellington R1471 (CAI 210884), een motte uit de Volle Middeleeuwen (CAI 151786), nederzettingssporen uit de Middeleeuwen (CAI 2212), één kling in glimmerzandsteen uit het Mesolithicum, 7 fragmenten sterk verweerd handgevormd aardewerk uit de IJzertijd en drie, oudere perceelgreppels uit de Nieuwe Tijd met een NO-ZW oriëntatie en gelijkaardige vulling (met een fragment steengoed) (CAI 164233), een halve, brede circulaire gracht en een ringwal (CAI 2211), een spoor gevuld met verschillende fragmenten terra cotta, Romeinse tegulae en imbrices en grote natuursteenbrokken uit de Romeinse Tijd (CAI 164232), oudere perceelsgreppel uit de Nieuwe Tijd (CAI 164231), een naald met triangulaire kop (met overlangse perforatie) uit de IJzertijd (CAI 223301), een 20ste-eeuwse gecrashte, Engelse bommenwerper type Lancaster van het 514de RAF squadron (CAI 210882), een molen uit de 18de eeuw (CAI 220370), een kuil en greppel (niet nader gedateerd, CAI 164230), 2 kuilen (niet gedateerd, CAI 164229), tegulae-asresten (villa?), aardewerk, glas en een maalsteen uit de Midden-Romeinse Tijd (CAI 3085), de Sint-Niklaaskerk uit de Volle Middeleeuwen (CAI 752), een hoeve uit de Late Middeleeuwen (CAI 3083), de motte van Glabbeek uit de Late middeleeuwen en enkele paalsporen en schreven uit de Volle Middeleeuwen (CAI 754).

2. Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig was vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Vanaf de tweede helft van de 18de eeuw is een deel van het terrein wel gekruist/ingenomen door een weg.

3. Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

Ter hoogte van de bestaande wegen is er verstoring van de bodem en het bodemarchief te verwachten. Het te verkavelen gedeelte wordt tot op heden benut als akkerland. Deze activiteiten kunnen ook gezorgd hebben voor een verstoring van het bodemarchief. Toekomstige verstoringen zijn te verwachten bij het opbreken van de huidige wegen en bij de bebouwing van de bouwzones. Hoe groot de verstoring van deze toekomstige bebouwing zal zijn, is niet gekend, aangezien nu enkel de bouwzones gekend zijn (verkaveling).

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het projectgebied kan in twee delen opgedeeld worden, de verkaveling enerzijds en de wegenis anderzijds. Het is mogelijk dat de werken dan ook in 2 fases zullen gebeuren, maar dit staat nog niet vast. Het deel van het terrein dat verkaveld zal worden, zal opgedeeld worden in 8 nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor halfopen-bebouwing (21 x 25m). In het noorden komt een niet te bebouwen zone (non edificante) en langs de noordelijke, westelijke en zuidelijke grens wordt een groenbuffer voorzien. De groenbuffer is telkens 15m breed. De bestaande wegenis zal opgebroken worden en er zal een nieuwe wegenis aangelegd worden. Deze zal bestaan uit een rijweg en een fietspad. De rijweg en het fietspad worden van elkaar en van de aangrenzende percelen gescheiden door een groene zone (grasstrook). Er zullen verharde opritten aangelegd worden naar de nieuwe loten en naar de bestaande percelen. Het projectgebied is ca. 23 584,106 m² groot.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft een lazerij/leprozerie/lazaret uit de 17de eeuw, een 20ste-eeuwse Engelse bommerwerper Vickers Wellington R1471, een motte uit de Volle Middeleeuwen, nederzettingssporen uit de Middeleeuwen, één kling in glimmerzandsteen uit het Mesolithicum, 7 fragmenten sterk verweerd handgevormd aardewerk uit de IJzertijd en drie, oudere perceelgreppels uit de Nieuwe Tijd met een NO-ZW oriëntatie en gelijkaardige vulling (met een fragment steengoed), een halve, brede circulaire gracht en een ringwal, een spoor gevuld met verschillende fragmenten terra cotta, Romeinse tegulae en imbrices en grote natuursteenbrokken uit de Romeinse Tijd, oudere perceelsgreppel uit de Nieuwe Tijd, een naald met triangulaire kop uit de IJzertijd, een 20ste-eeuwse gecrashte, Engelse bommenwerper type Lancaster van het 514de RAF squadron, een molen uit de 18de eeuw, een kuil en greppel (niet nader gedateerd), 2 kuilen (niet gedateerd), tegulae-asresten (villa?), aardewerk, glas en een maalsteen uit de Midden-Romeinse Tijd, de Sint-Niklaaskerk uit de Volle Middeleeuwen, een hoeve uit de Late Middeleeuwen, de

motte van Glabbeek uit de Late middeleeuwen en enkele paalsporen en schreven uit de Volle Middeleeuwen.

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig was vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Vanaf de tweede helft van de 18de eeuw is een deel van het terrein wel gekruist/ingenomen door een weg.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als OB (bebouwde zone), Lda0 (matig gleyige zandleemgronden met textuur B horizont en een dikke A horizont (> 40cm)), sLba (droge zandleemgronden met textuur B horizont en een zandsubstraat) en Lca0 (matig droge zandleemgronden met textuur B horizont en een dikke A horizont (> 40cm)). Het projectgebied ligt op een zuid-gerichte helling aan de Velpe- en Meenselbeek-vallei. Ca. 100m ten westen van het projectgebied stroomt de Meenselbeek, een aftakking van de Velpe, die vanaf ca. 600m ten zuiden van het projectgebied stroomt. Vanaf ongeveer 250m ten noordoosten van het projectgebied stroomt de Fokkelbeek, een aftakking van de Oude Velp, die vanaf ca. 600m ten zuidoosten van projectgebied loopt. Binnen de vallei van de Velpe en Oude Velp stromen nog enkele kleinere aftakkingen (o.a. Wvgla-11, Wvgla-13, Wvgla-15, Wvgla-23, Wvgla-24...). Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 42 en 46 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging op een zuid-gerichte helling is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen. Op basis van deze ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn.

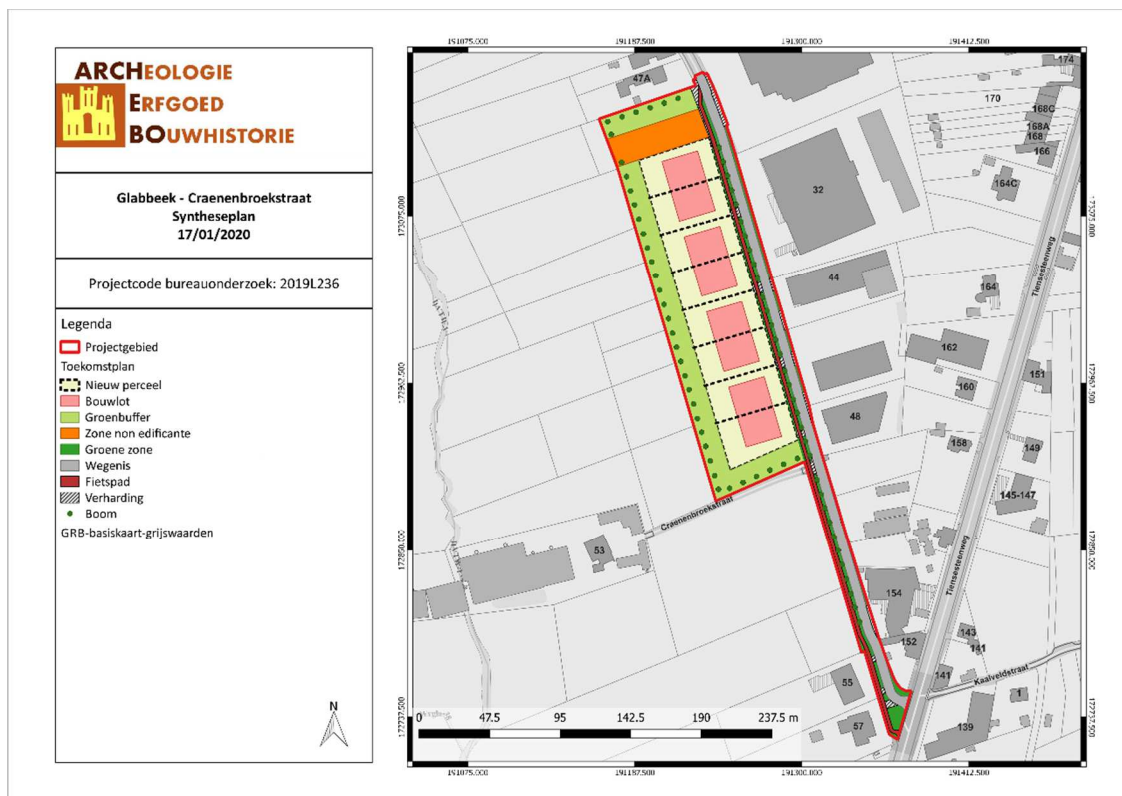
4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het projectgebied kan in twee delen opgedeeld worden, de verkaveling enerzijds en de wegenis anderzijds. Het is mogelijk dat de werken dan ook in 2 fases zullen gebeuren, maar dit staat nog niet vast. Het deel van het terrein dat verkaveld zal worden, zal opgedeeld worden in 8 nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor halfopen-bebouwing. In het noorden komt een niet te bebouwen zone en langs de noordelijke, westelijke en zuidelijke grens wordt een groenbuffer voorzien. De bestaande wegenis zal opgebroken worden en er zal een nieuwe wegenis aangelegd worden. Deze zal bestaan uit een rijweg en een fietspad. De rijweg en het fietspad worden van elkaar en van de aangrenzende percelen gescheiden door een grasstrook. Er zullen verharde opritten aangelegd worden naar de nieuwe loten en naar de bestaande percelen.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn één kling in glimmerzandsteen uit het Mesolithicum, 7 fragmenten sterk verweerd handgevormd aardewerk en een naald met triangulaire kop uit de IJzertijd, een spoor gevuld met verschillende fragmenten terra cotta, Romeinse tegulae en imbrices en grote natuursteenbrokken uit de Romeinse Tijd, tegulae-asresten (villa?), aardewerk, glas en een maalsteen uit de Midden-Romeinse Tijd, nederzettingssporen uit de Middeleeuwen, een motte, enkele paalsporen en schreven en de Sint-Niklaaskerk uit de Volle Middeleeuwen, een hoeve en de motte van Glabbeek uit de Late middeleeuwen, oudere perceelgreppels uit de Nieuwe Tijd, een lazerij/leprozerie/lazaret uit de 17de eeuw, een molen uit de 18de eeuw, twee 20ste-eeuwse Engelse bommerwerpers en tenslotte 3 kuilen, een greppel, een halve, brede circulaire gracht en een ringwal (niet gedateerd) gevonden.

Vanaf ca. 1840 is langs de oostelijke grens van het projectgebied de bodem verstoord geweest door de aanleg van een verharde weg. De bodem van het te verkavelen gedeelte is ook verstoord geweest door landbouwactiviteiten. Het is moeilijk om in te schatten hoe groot de veroorzaakte verstoring is.

Omwille van de ligging kunnen steentijdsites verwacht worden. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden.

GLCR/20/01/17/31 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2020)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Goossens, E. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 32, Leuven*. Onder redactie van F. Gullentops en N. Vandenberghe. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijkdommen, 2007.

Groenhuijzen, Mark. "Glabbeek - Aanleg 2DWA-riolering in de Walmersumstraat te Bunsbeek (20.125v2) Archeologienota/Bureauonderzoek". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Amsterdam: VUHbs archeologie - Vrije Universiteit Amsterdam, 2019.

Pelsmaekers, Sander. "Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Doelaagstraat en Torenstraat te Glabbeek (provincie Vlaams-Brabant)". Archeologienota - Programma van Maatregelen. Aartselaar: ABO nv, juni 2019.

Pelsmaekers, Sander. "Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Doelaagstraat en Torenstraat te Glabbeek (provincie Vlaams-Brabant)". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Aartselaar: ABO nv, juni 2019.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Glabbeek (Vlaams-Brabant)". In *Wikipedia*. Geraadpleegd 20 januari 2020. [https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Glabbeek_\(Vlaams-Brabant\)&oldid=54080028](https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Glabbeek_(Vlaams-Brabant)&oldid=54080028).

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2020) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020).....	6
Figuur 4: Bestaande toestand (Hosbur bvba, 2020).....	8
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020).....	9
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2020).....	9
Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (Hosbur bvba, 2020)	10
Figuur 8: Plan van de geplande verkaveling, detail (Hosbur bvba, 2020)	10
Figuur 9: Plan van de geplande verkaveling, detail (Hosbur bvba, 2020)	11
Figuur 10: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020)	11
Figuur 11: Detail van het Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020).....	12
Figuur 12: Detail van het Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020).....	12
Figuur 13: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2020).....	14
Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2020)	14
Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZO-NW richting (Geopunt, 2020)	15
Figuur 16: Glabbeek aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2020)	15
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2020).....	16
Figuur 18: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2020)	16
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2020)	17
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2020)	18
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2020)	19
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2020).....	20
Figuur 23: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2020).....	20
Figuur 24: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2020)	22
Figuur 25: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2020)	24
Figuur 26: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020)	25
Figuur 27: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020).....	25
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2020).....	27
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2020)	27
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2020)	28
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2020).....	28
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2020).....	29
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2020).....	30
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2020).....	30
Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2020).....	31
Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2020).....	31
Figuur 37: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2020).....	32
Figuur 38: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2020).....	37

7 PLANNENLIJST

GLCR/20/01/17/1 - Digitale aanmaak	6
GLCR/20/01/17/2 - Digitale aanmaak	6
GLCR/20/01/17/3 - Digitale aanmaak	9
GLCR/20/01/17/4 - Digitale aanmaak	9
GLCR/20/01/17/5 - Digitale aanmaak	11
GLCR/20/01/17/6 - Digitale aanmaak	12
GLCR/20/01/17/7 - Digitale aanmaak	12
GLCR/20/01/17/8 - Digitale aanmaak	14
GLCR/20/01/17/9 - Digitale aanmaak	14
GLCR/20/01/17/10 - Digitale aanmaak	15
GLCR/20/01/17/11 - Digitale aanmaak	16
GLCR/20/01/17/12 - Digitale aanmaak	17
GLCR/20/01/17/13 - Digitale aanmaak	18
GLCR/20/01/17/14 - Digitale aanmaak	19
GLCR/20/01/17/15 - Digitale aanmaak	20
GLCR/20/01/17/16 - Digitale aanmaak	20
GLCR/20/01/17/17 - Digitale aanmaak	22
GLCR/20/01/17/18 - Digitale aanmaak	24
GLCR/20/01/17/19 - Digitale aanmaak	25
GLCR/20/01/17/20 - Digitale aanmaak	25
GLCR/20/01/17/21 - Digitale aanmaak	27
GLCR/20/01/17/22 - Digitale aanmaak	27
GLCR/20/01/17/23 - Digitale aanmaak	28
GLCR/20/01/17/24 - Digitale aanmaak	28
GLCR/20/01/17/25 - Digitale aanmaak	29
GLCR/20/01/17/26 - Digitale aanmaak	30
GLCR/20/01/17/27 - Digitale aanmaak	30
GLCR/20/01/17/28 - Digitale aanmaak	31
GLCR/20/01/17/29 - Digitale aanmaak	31
GLCR/20/01/17/30 - Digitale aanmaak	32
GLCR/20/01/17/31 - Digitale aanmaak	37